1928

БЕЛАРУСКАЯ РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

Інэса Арманд. Выдатны дзеяч міжнароднага рэвалюцыйнага руху, правадыр сусьветнага жаночага пралетарыяту. Памерла на Каўказе ў 1920 г.

1918 — 28

Канкордзія Самойлава.— Старая партыйная работніца, адыграўшая вялізарную ролю ў рабочым руху. Тав. Самойлава памерла на рэвалюцыйным пасту ў 1921 г.

лістапад

№11

1928

ВНИМАНИЕ!

СЛЕДИ ЗА ОБ'ЯВЛЕНИЯМИ В ЖУРНАЛЕ

В ближайшее время редакцией журнала „БЕЛАРУСКАЯ РАБОТНІЦА і СЯЛЯНКА“ будет об'явлена большая лотерея.

В лотерее примут участие подписчики на журнал.

Подробности о лотерее
в следующем № журнала

Паштовая скрынка.

Друкаваць ня будзем...

Б. Р. „А перавыбарах дэлегатак“. Чытачак часопісі цікавіць ня толькі тое, што дэлегаткі рабілі справаздачу, але, галоўным чынам, што гаварылася ў гэтых справаздачах. Пішэце аб рабоце новаабраных дэлегатак.

Златкінай, Гаўрыльчык, Сялькор і ўсім астатнім, якія пісалі пра ясьлі і пляцоўкі. Аб ясьлях і пляцоўках допісаў больш друкаваць ня будзем.

Гарулявай і Вусавай. Квіты для збору падпіскі вам высланы поштаю.

Жураўлёвай і Моркаўцы. Апавяданьні і вершы друкаваць ня будзем. Слаба распрацованы.

Марголінай. Аб лікбезе на вёсцы—друкаваць ня будзем, бо вашу прапанову на гэты конт ажыцьцявіць нельга. За некалькі вёрст наведваць лікпункт сялянкам цяжка. Астатнія вашы допісы друкуюцца ў лістападаўскім нумары.

Шостак Гэлі. Вершы слабы, друкаваць ня будзем.

Людчык М. „Кастрычнік адчыніў вочы“ і „Жанчына да сьветлай дарогі“—друкаваць ня будзем. Агульныя разважаньні, няма фактаў.

А. К. „Перавыбары дэлегатак“ і „Пад знакам самакрытыкі“—друкаваць ня будзем.

Тарасевіч. Адказ пашлем поштаю.

Допісы: „Непарадкі ў лясьніцтве“, „Аб Бягомльскай больніцы“, „Прафупаўнаважаная—зводніца“, „Шкоднік у Савеце“—пасланы на расьсьледаваньне. Аб выніках паведамім.

З астатніх допісаў частка накірована ў іншыя газэты, астатнія будуць выкарыстаны.

БЕЛАРУСКАЯ РАБОТНІЦА і СЯЛЯНКА

Адрас рэдакцыі:
Менск, Савецкая вул., № 45
Тэлефон № 419

ОРГАН АДДЗЕЛУ РАБОТНІЦ І СЯЛЯНАК ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТУ КОМУНІСТ. ПАРТЫІ (бальш.) БЕЛАРУСІ

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 месяц	. . .	15 кап.
„ 3 „	. . .	45 „
„ 6 „	. . .	90 „
На год	. . .	1 р. 80 „

№ 11 (49) || Лістапад (ноябрь) 1928 г. || № 11 (49)

АДЗІНАЦЦАТАЯ ГАДАВІНА.

У гэтым годзе сьвяткаваньне XI гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі партыя, рабочая класа, а з імі ўся працоўная маса гораду і вёскі правядуць пад знакам усебаковага агляду гаспадарчага становішча Савецкага Саюзу, а таксама міжнароднага становішча. Правільны вучот нашых дасягненьняў, а таксама і цяжкасьцяй, недахопаў асабліва важны для таго, каб намеціць далейшыя шляхі сацыялістычнага будаўніцтва.

Працоўныя масы да XI гадавіны будуць адзначаць вялікія дасягненьні ва ўсіх галінах нашага будаўніцтва. Мы рашуча ідзем па лініі выкананьня пастаноў XV парт. зьезду ў галіне індустрыялізацыі прамысловасьці і перабудовы сельскай гаспадаркі.

І ў нас на Беларусі працоўныя масы пад кіраўніцтвам партыі няўхільна ідуць уперад па шляху сацыялістычнага будаўніцтва; гэта было пацьверджана саюзным урадам па справаздачы ўраду БССР.

Прычынай нашых гаспадарчых цяжкасьцяй, якія мы маем за апошні год, зьяўляецца ня наша слабасьць, а наш рост. Якраз рост нашых фабрык і заводаў выклікае недахоп сыравіны і сельска-гаспадачых прадуктаў, якраз перабудова сельскай гаспадаркі патрабуе вялікую колькасьць сельска-гаспадарчых машын, жалеза і розных прамысловых тавараў, а таму іх не хапае.

Нашы гаспадарчыя цяжкасьці тлумачацца яшчэ тым, што нам прыходзіцца будаваць сацыялістычную гаспадарку ў акружэньні капіталістых выключна сваімі сродкамі. Ні адна другая краіна не будуе сваёй прамысловасьці без пазыкі суседзяў.

З яшчэ большай энэргіяй партыя супольна з рабочай клясай, працоўным сялянствам будуць працягваць барацьбу з усімі цяжкасьцямі на шляху сацыялістычнага будаўніцтва.

Сьвяткаваньне XI гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі павінна прайсьці пад лёзунгам яшчэ большай дапамогі працоўных мас у індустрыялізацыі краіны.

Партыя паставіла сваёй бліжэйшай задачай значна пасунуць уперад сельскую гаспадарку. Мы павінны ў бліжэйшы час дамагчыся таго, каб сельская гаспадарка выпрабляла больш сыравіны (скура, лён і інш.) і хлебнага збожжа. Гэта дасьць магчымасьць для фабрык і заводаў даць у вёску больш сельска-гаспадарчых машын і іншых тавараў.

Каб падняць вытворчасьць сельскай гаспадаркі, трэба аб'яднаць дробныя раскіданыя сялянскія гаспадаркі ў буйныя каляктывы, трэба будаваць буйныя саўгасы і паляпшаць працу існуючых ужо. Наша задача—таксама рашуча вясьці барацьбу за падняцьце ўраджайнасьці і асобных сялянскіх гаспадарак праз большае прасоўваньне ў вёску с.-г.

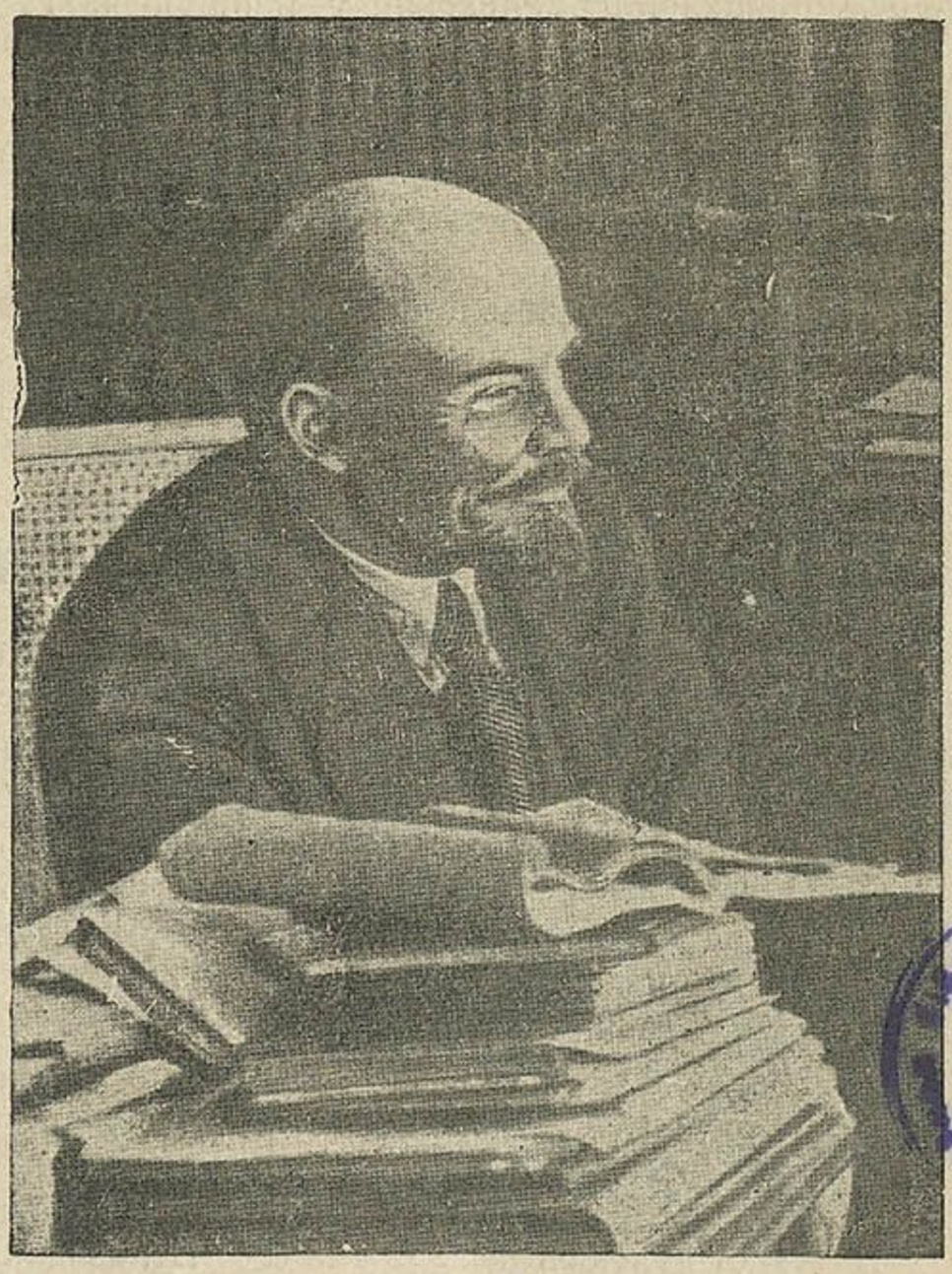

Ўладзімер Ільліч Ленін.

машын, штучнага ўгнаеньня, добрагатунковага насеньня. Само працоўнае сялянства павінна з большай энэргіяй узяцца за павышэньне ўраджайнасьці сельскай гаспадаркі.

Сьвяткаваньне XI гадавіны Кастрычніка праходзіць у час падрыхтоўкі да перавыбараў саветаў. Гэта кампанія павінна прыцягнуць увагу ўсіх працоўных жанчын.

Клясавы вораг ня дрэмле. Узмацненьне сацыялістычнай гаспадаркі, рост саўгасаў і калгасаў, узмацненьне каапэрацыі б'е па кулаку на вёсцы і нэпману ў горадзе. Чыстка савецкага апарату ад усіх, якія да яго прымазаліся, зразумела, не спадабаецца ўсім варожым элемэнтам гораду і вёскі. Варожы элемэнт у апошні час узмацняе адкрытую барацьбу супроць савецкай грамадзкасьці, аб чым сьведчаць выпадкі забойства селькораў, працаўнікоў саветаў.

Кулакі і нэпманы, бязумоўна, будуць дамагацца таго, каб пралезьці ў саветы. Арганізаваны ўдзел работніц, батрачак, бяднячак і сераднячак у перавыбарах, згуртаваньне вакол партыі—адзіны адпор кулаку і нэпману,—вось пад якімі лёзунгамі павінна прайсьці сьвяткаваньне XI гадавіны.

Партыя заклікае да XI гадавіны ўсіх работніц і сялянак да шырокага ўдзелу ў самакрытыцы, праз якую дапамагаць зьнішчэньню недахопаў усіх галін нашай работы.

Да XI гадавіны мы павінны яшчэ больш прыкаваць сваю ўвагу да пытаньня барацьбы з п'янствам, някультурнасьцю ў быце. Няхай кожная работніца і сялянка праверыць сябе, што ёю зроблена на фабрыцы, у вёсцы, у сям'і, каб пакончыць з гэтымі хваробамі.

XI гадавіна павінна быць пачаткам моцнага паходу супроць няпісьменнасьці, у першую чаргу жаночай. Новыя сотні запісаўшыхся ў лікбез на фабрыцы, у ЖАКТ'ы, у кожным сельсавеце—няхай будуць вынікамі XI гадавіны.

Падумаць, што можна зрабіць для палепшаньня быту работніцы і сялянкі—справа ў першую чаргу жаночага актыву.

Сьвяткаваньне будзе праходзіць у ўмовах усё ўзрастаючых клясавых боек за мяжой. Магутныя раскаты сусьветнай рэволюцыі робяцца ўсё больш чутнымі. Наступленьне капіталу сустракае ўсё большы адпор з боку рабочае клясы. Гэроічная забастоўка лодзінскіх рабочых, хваля забастовак у Нямеччыне, Францыі і іншых краінах, усё больш разгортваемая барацьба прыгнечаных мас у калёніях аб гэтым яскрава сьведчыць; расьце ўдзел у барацьбе і работніц.

Хваля забастовак тэкстыльшчыкаў за апошні час—гэта ў значнай частцы барацьба жаночага пролетарыяту.

У XI гадавіну нашым лёзунгам зьяўляецца—яшчэ большае ўзмацненьне братэрскай салідарнасьці паміж пролетарыятам усіх краін і рабочай клясай Савецкага Саюзу.

У час сьвяткаваньне Чырвонага Кастрычніка працоўныя жанчыны павінны згуртавацца яшчэ мацней для падрыхтоўкі да абароны заваёў Кастрычніка.

Палепшаньне якасьці вайсковай падрыхтоўкі працоўных жанчын, праверка работы вайсковых гуртко̆ў, вайсковых ведаў, яшчэ большы ўдзел у справе ваенізацыі, яшчэ больш увагі да Чырвонай арміі—вось нашы задачы. Трэба заўсёды памятаць, што вораг рыхтуецца, што ў апошні час узмацніліся розныя пляны імпэрыялістычных дзяржаў для аб'яднанага нападу на СССР.

У XI гадавіну работніцы, батрачкі і бядначкі павінны больш рашуча паставіць пытаньне аб уступленьні ў партыю. Няхай кожная сьвядомая работніца, якая дагэтуль яшчэ ня стала сябром партыі, праверыць сябе, ці правільна яна робіць, стоячы з боку ад перадавой часткі рабочае клясы.

Згуртаванымі радамі пад штандар Камінтэрну працоўныя масы Савецкага Саюзу супольна з сусьветным пролетарыятам пойдуць насустрэч сусьветнаму Кастрычніку.

А. Шутти.

На парад.

Отчего
Сегодня я так весел,
Отчего
Сегодня я так рад?
Будто Май
Опять закуролесил
На заре душистого утра.
Будто сад
Опять запенил цветом,
Расцвела
Черемуха за стеной,
Будто я
Опять встречаю лето,
Иль целуюсь
С юною весной.
Нет, не то.
Сегодня, знаю, осень,
Не цветет,
Не пенит нынче сад.
Отчего-ж
Я нынче весел очень?
Почему
Сегодня я так рад?!
Потому,
Что тощая старуха
(Та старуха мне родная мать)
Перестала что-то
Нынче ухать,
Перестала
Нонече стонать.
Нарядилась
В праздничный передник
И сказала:
— „Мне уже пора".
Я спросил:
— Мамаша, ты к обедне?
— „Нет, сынок,
Собралась на парад".
И на грудь
Дрожащею рукою
Мне нашила.
Лоскут кумача...
— Эх, мамаша!
Знать и ты со мною
Поняла
И радость и восторг!!
Потому
Сегодня я так весел,
Потому
Сегодня я так рад,
Что с крестьянкой—
Моей мамашей вместе
Зажигал я
Радость Октября!!!

Великий Октябрь 1917 года положил начало победам мирового пролетариата. Да здравствует Октябрь!

Наш юбилей.

В ноябре месяце исполняется 10 лет со времени созыва I-го с'езда работниц и крестьянок. Этот с'езд положил начало работе женотделов при партийных комитетах. На этом с'езде Владимир Ильич Ленин в своем выступлении выдвинул так хорошо известный во всех уголках нашей страны лозунг о том, **что каждая кухарка должна научиться управлять государством.**

Тов. Артюхина—зав. женотделом ЦК ВКП (б).

В декабре этого-же года Центральным Комитетом нашей партии было вынесено решение о создании специального аппарата по работе среди женщин.

Десять лет прошло с тех пор, как принято это решение.

Центральный Комитет Коммунистической партии большевиков Белоруссии решил провести широкую кампанию проверки итогов десятилетней работы партии среди трудящихся женщин. На делегатских и общих собраниях работниц и крестьянок, на партийных ячейках должна быть проведена эта проверка и намечены дальнейшие задачи в этой области работы.

Подводя итоги десятилетней работы партии среди трудящихся женщин мы отмечаем ряд достижений и завоеваний. За эти годы партии удалось охватить своим влиянием и воспитать в пролетарском духе сотни тысяч трудящихся женщин. Значительно поднялась активность работниц и крестьянок во всех отраслях социалистического строительства. За эти годы вырос большой актив работниц и крестьянок—сознательных строителей первого в мире рабочего государства.

У нас в Белоруссии втянуто в профработу 6630 работниц, в Советах работает 2402 работниц и крестьянок. В Комитетах Взаимопомощи работает 2364 селянки. Большую роль в деле поднятия активности женских трудящихся масс сыграли делегатские собрания. Много сотен тысяч работниц и крестьянок прошло за эти годы через делегатские собрания. По одной Белоруссии в этом году мы имеем больше 30 тысяч делегаток. Больше 30 тысяч работниц, крестьянок, жен рабочих, батрачек в Белоруссии будут проходить школу общественной работы, чтобы затем свои знания, практический опыт внести в широкие массы работниц и крестьянок.

Много сделано Советской властью, под руководством коммунистической партии, за эти 10 лет, в деле фактического раскрепощения женщины.

Несмотря на нашу бедность, построено нами большое количество учреждений, облегчающих труд и быт работницы и крестьянки: ясли, детсады, площадки, консультации и пр. Но много еще надо сделать, чтобы улучшить быт трудящейся женщины. **За переделку этого быта должны взяться более решительно в первую очередь сами работницы и крестьянки.**

Мы должны помнить лозунг Ильича на первом с'езде работниц и крестьянок: „Освобождение женщины-работницы должно быть делом рук самой работницы".

Юбилей женотделов должен пройти, как массовый праздник проверки нашей работы. Десятилетие женотделов должно быть использовано для намечения путей, которые помогут партии еще большему вовлечению трудящихся женщин во всю огромную работу по строительству новой жизни.

Юбилей женотделов должен помочь партии вовлечь поголовно всех трудящихся женщин в перевыборы Советов — важнейшую политическую кампанию.

В нынешнюю кампанию перевыборов мы должны выдержать экзамен нашей сознательности; не отставать, а рука-об-руку с трудящимся мужчиной принять активное участие в выборах советских органов власти.

В наш юбилей мы должны раскачать для активной общественной работы новые слои тружениц еще стоящих до сих пор в стороне от нее.

Празднование десятилетия женотделов должно быть использовано для большего выдвижения работниц и крестьянок на руководящую работу в партийных, советских, хозяйственных и других органах. На каждом предприятии, в каждом районе должны быть выявлены лучшие, более способные и преданные делу партии работницы и крестьянки, коммунистки и беспартийные, проверенные уже на работе. Эти кадры должны быть выдвинуты в качестве ответственных работников в наш аппарат. Нужно создать для выдвиженок, уже работающих, обстановку доверия и помощи со стороны работниц и крестьянок, обстановку доверия со стороны советской общественности.

Тов. Кремер—зав. женотделом ЦК КП(б)Б.

Надо использовать юбилей для того, чтобы еще раз проверить место работниц в производстве. Надо

проверить, выполняются ли на местах директивы партии о поднятии квалификации труда работниц, о равной оплате за равный труд. Как выполняются законы об охране труда работниц и охране ее, как матери.

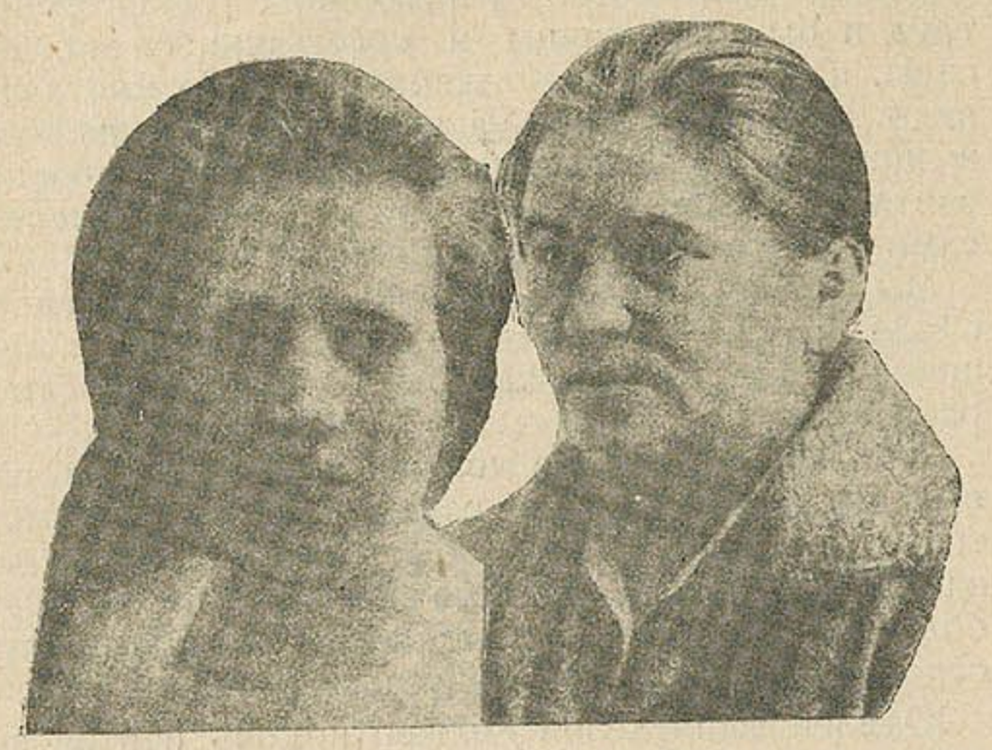

Первые женщины—Председатели Губисполкомов—тов. Калыгина—Смоленск, тов. Любимова—Калуга.

Десятилетие нужно использовать для большего вовлечения работницы в жизнь производства, в производственные совещания, в борьбу за поднятие производительности труда, для укрепления трудовой дисциплины.

Десятилетие женотделов должно приковать внимание работниц и крестьянок к неотложной задаче—поднять свою грамотность во что бы то ни стало.

Наш юбилей мы должны использовать для нового притока в нашу партию работниц, батрачек и беднячек-крестьянок. Мы должны отметить, что работница еще недостаточно вовлечена в партию; всего партия насчитывает в своих рядах 12 проц. Особенно мало в нашей партии батрачек и работниц совхозов. Даже делегатское собрание дает незначительный процент работниц в партию.

Этот пробел нами должен быть восполнен. **Результатом юбилея должны быть — сотни новых лучших работниц и батрачек втянуты в партию Ленина.**

С. Кремер.

Памяти погибших.

Празднуя 11-ю годовщину Великого Октября, вспомним погибших за дело освобождения трудящихся.

Боброва Мария—23-х летняя работница (уроженка г. Полоцка). Тов. Боброва пользовалась большим авторитетом среди товарищей. В начале 1920 г. она командируется ЦК КП(б)Б для подпольной работы в г. Бобруйск, 25-го апреля того-же года, в своей квартире, где в это время происходила уездная партийная конференция, Боброву арестовывают и через 3 дня расстреливают белополяки.

Тов. Боброва была преданной и стойкой коммунисткой. Болея сыпным и возвратным тифом, в промежутках между приступами болезни, несмотря на страшное истощение организма, она последние свои силы отдала делу партии.

Кауман Роза. Дочь сапожника, работница-портниха. Тов. Кауман уроженка местечка Калинковичи, Мозырского округа. По подозрению в принадлежности к партийной организации—публично повешена белополяками в г. Мозыре. При повешении она 2 раза сорвалась с виселицы, и все же кровожадные паны отняли у нее жизнь. Картина была настолько кошмарная, что толпа, (насильно загнанная в городской сад смотреть как казнят коммунистов), требовала ее помилования. Однако, польские паны довели гнусное дело до конца.

Зуйманд Эта. Домашняя работница, молодая 18-летняя девушка—латышка. Тов. Зуйманд в 1918 г. вступила в партию. Сразу зарекомендовала себя, как преданный делу партии товарищ. Зуйманд посылается для подпольной работы при польской оккупации. На работе ее опознали, выдали жандармам. Тов. Зуйманд умерла в тюрьме.

Петрова Маруся, расстреляна 26-го апреля в Бобруйске, Климовская Мария, Аватова, другие, всех не перечесть.

Это только отдельные имена из многих погибших за революцию. Имена их будут вечно жить в сердцах трудящихся Белоруссии.

Самоотверженная защита завоеваний Октября, энтузиазм, стойкость в борьбе за социалистическое строительство—лучшие памятники на могилу погибших.

А. ВОЛЬФСОН.

Слабое участие крестьянок в работе советов тормозит социалистическое строительство в деревне. Крестьянка, на перевыборы советов! Беднячка и батрачка, будь впереди!

Рабочий и работница! Все на отчетные доклады советов, все на перевыборы! Смелее выдвигайте новых рабочих и работниц для управления государством!

ПЕРВЫЕ ГОДЫ РАБОТЫ.

Печатницы о работе партии среди женщин.

Значительная часть первых делегаток женотдела 1-й типографии рассеялась: выдвинуты на другую работу, уехали из Минска. Остальные работницы-делегатки первых лет собрались сегодня поделиться воспоминаниями, побеседовать о десятилетии женотделов.

— Сама жизнь требовала работы женотделов. Ну, что мы понимали тогда,—говорит работница типографиии Бродкина.—Мы аккуратно посещали делегатские собрания, глотали каждое слово. Все для нас тогда было ново и интересно. Даже слово „Революция“ и то требовало об'яснения; мы чутьем понимали его, а об'яснить значения не умели. Много полезного нам дали медицинские лекции, особенно врезалась мне в память лекция Успенского.

— Разве мы тогда думали о выдвижении,—говорит т. Рохкинд Цыля. Только позже мы поняли, какой толчек нам дало делегатское собрание. Многие из старых делегаток теперь работают на руководящей работе.

— И сейчас выдвижение работниц на более квалифицированную и руководящую работу—наша очередная задача,—отмечали в беседе.—У нас в вопросе выдвижения работниц есть еще много недостатков: часто не верят в успех и целесообразность этого, иногда тормозят выдвижение. А еще хуже то, что иногда выдвинут, в работе не помогут и через некоторое время задвигают обратно. Случаи невнимательного обучения работниц мастерами есть и у нас в типографии.

— Последние годы нам вполне доказали не только возможность, но и необходимость выдвижения женщин. Выдвиженки справляются с работой, надо им помочь—создать хорошие условия для работы, и тогда мы равным участием в строительстве докажем свое равное право.

Коммунистическая партия проделала огромную работу по воспитанию женских трудящихся масс и организации их вокруг партии,—надо это дело двигать дальше вперед, при помощи самих работниц и крестьянок.

Восемь лет назад.

Впервые меня избрали делегаткой в г. Смоленске в 1920 г. Работа среди женщин тогда не была налажена; постоянные поиски руководителей и помещения.

Не понимала я тогда еще значения делегатских собраний. Пошла я на собрание раз, другой, а потом думаю: „Что за толк из этих собраний. Там мне ничего не дадут. Да и вообще какие вопросы могут разрешать одни женщины“.

В 1925 г. я приехала в Минск, поступила работать в типографию. Вскоре меня опять избрали делегаткой. На этот раз я аккуратно посещала собрания и с каждым днем видела от этого пользу.

Теперь работа среди женщин стала делом всех рабочих. Выбирают делегатку на общих собраниях, вовлекают ее в разные виды общественной работы.

Сейчас трудящаяся женщина сама поняла пользу делегатского собрания и стремится быть выбранной делегаткой.

Дорская.

Многие давно вступили в партию, выдвинулись на руководящую работу.

Работала я на махорочной фабрике. В наследство от белополяков остались нам в 1920 году разрушеные фабрики; не работали и наши табачники.

Наш союз насчитывал около 3-х сот рабочих и работниц, из которых подавляющее большинство составляли женщины.

После освобождения красной столицы — Минска— от власти польских панов, Коммунистическая партия сразу приступила к организации работы среди женщин, в первую очередь среди работниц.

Хорошо помню первые выборы делегаток от работниц нашего союза. Было это в 1920 году. У нас не было еще ни одного партийца. Выбирали мы 15 делегаток. Каждую пятницу мы ходили на делегатское собрание в клуб Карла

т. Гоберман—одна из первых делегаток.

Маркса. Надо было видеть с каким воодушевлением и интересом, не взирая ни на расстояние, ни на погоду ходили мы на делегатское собрание. Программы работы, как теперь, тогда еще не было. Прорабатывали мы тогда вопросы текущей работы партии, принимали участие во всевозможных кампаниях. Многие из нас работали в качестве практиканток в РКИ и детских учреждениях.

Многие из первых делегаток работают теперь на ответственной партийной и профессиональной работе. Многие из них давно уже стали членами партии. Из делегаток нашей фабрики первыми вступили в партию—я и т. Бейкина, было это в 1921 г.

Гоберман.

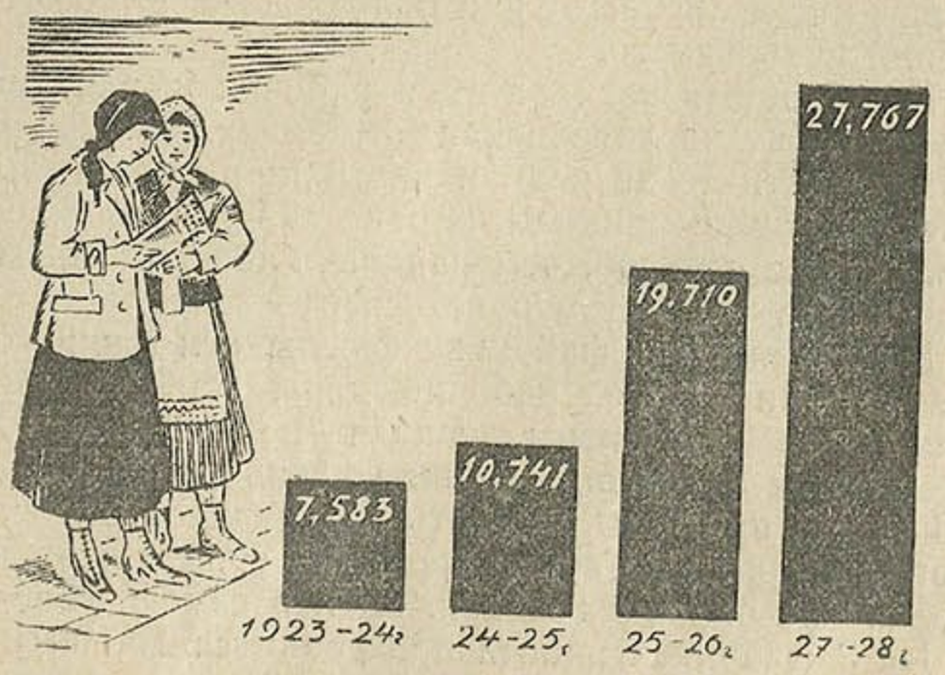

На рисунке: рост делегаток по Белоруссии.

Удар в спину.

Борьба труда с капиталом становится все ожесточенней. Капиталисты во всех странах усиленно заняты теперь рационализацией и переустройством промышленности. Эта рационализация проводится за счет неслыханной эксплоатации рабочего класса, за счет выжимания рабочего пота. Но с другой стороны растет и сопротивление рабочего класса, растут классовые бои.

Терпению и лодзинских текстильщиков пришел конец. Лодзинские товарищи решили поднять свой протест, свой голос для защиты своих прав.

Текстильщики об'явили забастовку, к которой 15-го октября присоединились все рабочие г. Лодзи и текстильщики других городов Польши. Жизнь в Лодзи замерла. В забастовку были втянуты даже самые отсталые слои рабочего класса: кельнера, домашние работницы и пр. Ни голод, ни полицейские преследования, ни расстрелы демонстраций не могли сломить стойкости рабочих Лодзи. Борьба до победного конца—таков был лозунг бастующих.

Работницы, которых в текстильной промышленности большинство, все время подавали пример стойкости и мужества в борьбе. Борьбой лодзинских товарищей фактически руководила мужественная коммунистическая партия Польши, которой приходится бороться в подполье, в условиях жесточайшего гонения.

Но предатели рабочего класса, так называемая польская социалистическая партия, вонзила нож в спину борющегося пролетариата Польши. Усилиями этих предателей в союзе с полицейскими и фабрикантами забастовка была сорвана. За спиной борющихся рабочих предатели заключили сделку с капиталистами и выдали им рабочих.

Лодзинские текстильщики не только ничего не добились, их положение еще ухудшилось.

Рабочие и работницы Советского Союза напряженно следили все время за борьбой польских товарищей. Отчислениями от заработка, товарищеской поддержкой рабочие Белоруссии и других республик СССР спешили на помощь лодзинским товарищам.

Борьба рабочего класса Польши временно сорвана, но не сломлен боевой дух лодзинских пролетариев и пролетарок. Всеобщая забастовка является для них отличной школой для будущих боев. Еще и теперь, когда забастовка предателями профбюрократами об'явлена оконченной, лодзинские текстильщики продолжают бороться. Забастовки на отдельных предприятиях не прекращаются.

Победа будет на их стороне.

****

Как живут лодзинские ткачи.

Отличительной чертой лодзинского текстильного района является преимущественное применение женского труда. На основе официальных данных за 1928 г. в текстильной промышленности было занято 105.342 человека, из числа которых мужчин было 47.460, женщин—52.753 и 5.149 подростков. Этот перевес женского труда об'ясняется тем, что женская рабочая сила более дешевая, труд женщины в Лодзинском районе оплачивается на 30 проц. дешевле мужского.

Неслыханная эксплоатация рабочих и работниц здесь царит на лодзинских фабриках. Введенная капиталистическая рационализация привела к тому, что работнице приходится работать на большем количестве станков, чем раньше. Работница не может ни на секунду оторваться от станка.

На лодзинских фабриках фактически давно отменен 8-ми часовой рабочий день. На предприятии работают 2 смены, каждая по 12 часов. На некоторых фабриках рабочий день доходит до 16 часов, при чем работать приходится без всякого перерыва. Такие порядки существуют не только на окраинах Лодзи, но и в самом городе.

На 3 фабриках работа производится 10-10 $^1/_2$ ч., на 2-х—11 ч., на 12 фабриках—12 час., в 1-й—13 и на 2-х фабриках рабочий день—16 часов.

Работа женщин в ночных сменах—обычное явление. Если фабричная инспекция вздумает заглянуть на фабрику в ночное время, то в таких случаях, чтобы работницы продолжали работу, устраиваются ложные тревоги, гасят свет, запирают фабричные ворота и инспектора просто не впускают на фабрику.

Достаточно зайти в любую крупную фабрику, (о мелких и говорить не приходится), чтобы сразу же заметить отвратительные гигиеничные условия, в каких приходится работать. Полное отсутствие вентиляции, даже там, где она нужна по условиям производства, грязь—все это является обычным для лодзинских текстильных предприятий. Обеденные перерывы давно фактически отменены на всех предприятиях. Даже в крупных фабриках можно видеть в мастерских годами испорченный водопровод, что лишает возможности рабочего даже вымыть руки.

Устройство особых умывальников или уборных для женщин считается „лишней роскошью". О яслях нет помина. Часто увольняются беременные работницы: делается это фабрикантами для того, чтобы заблаговременно застраховать себя от надобности организации ясель. Такие явления в фашистской Польше приобрели широкие размеры.

Письмо японской работницы.

Слушайте, товарищи! Вы должны знать, как мы живем.

Весь день мы работаем, обливаясь слезами, ночью мы не находим отдыха в тревожном и тяжелом сне. Сил человеческих нет, чтобы перенести то, что мы переносим.

Слушайте, товарищи!

Работницы за границей, идут с плакатом: „Руки прочь от СССР, Китая и Индии.“

В половине пятого по утрам нас грубо будит надсмотрщик, по звонку пятичасового колокола мы идем в фабричную столовую.

Скверный дешевый рис, которого мы никогда не ели дома, составляет наш завтрак. Мясо лишено вкуса и запаха. Потом нам дают два-три маленьких кусочка соленой репы—и это все.

Мы не можем есть этой пищи, от нее тошнит но есть надо, чтобы не умереть с голоду. И за эту пищу мы принуждены платить непомерно дорого. Если же мы опаздываем к завтраку, надсмотрщик бьет нас.

Начинаетея рабочий день.

Весь день мы работаем, обливаясь потом, но за эту работу получаем 70—75 иен. А необученные, вновь поступающие работницы получают 55 иен.

В текстильном отделении, если мы работаем у плохих машин, материал выходит плохим и рвется, а за это высчитывают из жалованья и бьют нас, иногда переводят на черную работу с платой 55 иен.

Нам не дают времени даже, чтобы выпить стакан горячей воды во время работы. Столовая находится очень далеко, и поэтому работницы в ночной смене едят тут-же около грязных машин.

Слушайте таварищи!

На нашей фабрике надзиратели ужасные негодяи: они делают все, что хотят. Горе той женщине, которая отказывается жить с ними—ее переводят на плохую машину и замучивают штрафами. Угроза такой мести лишает нас выбора и мы становимся несчастными.

Нам разрешают выходить за ворота фабрики только в воскресные дни, а бывает иногда, что не разрешают и этого, поэтому и в воскресенье мы сидим дома.

Когда кто-нибудь заболевает, ему не разрешают лежать в общежитии, а заставляют работать наравне со здоровыми и даже больше, потому что со смертью работницы кампания теряет аванс, выданный ей, и поэтому старается выжать из нас все, что еще возможно. Если больной не в силах подняться и остается лежать дома, приходит надсмотрщик и силой сталкивает его с постели. Бесчисленное множество рабочих умирает прямо на фабрике, около машин.

Наши спальни полны грязи и пыли, никогда солнечный луч не заглядывает в них. Они скорее похожи на ужасную тюрьму. Работницы-северянки теряют все свое здоровье, а в этом году уже ни одна из них не поступила на нашу фабрику.

Хуже всего приходится жительницам деревни, крестьянкам, привыкшим к чистому воздуху полей.

Для того, чтобы спасти себя от этой жизни или вернее от смерти, чтобы дать нам возможность жить—мысли и воли одного человека недостаточно. Нам надо об'единиться.

И вот, в прошлом месяце мы пришли в профсоюз и начали забастовку за улучшение нашего положения и повышение заработка.

Японские работницы за изготовлением шелка.

Нам очень тяжело, но мы будем отчаянно бороться, чтобы выиграть эту забастовку и отвоевать свое право на жизнь.

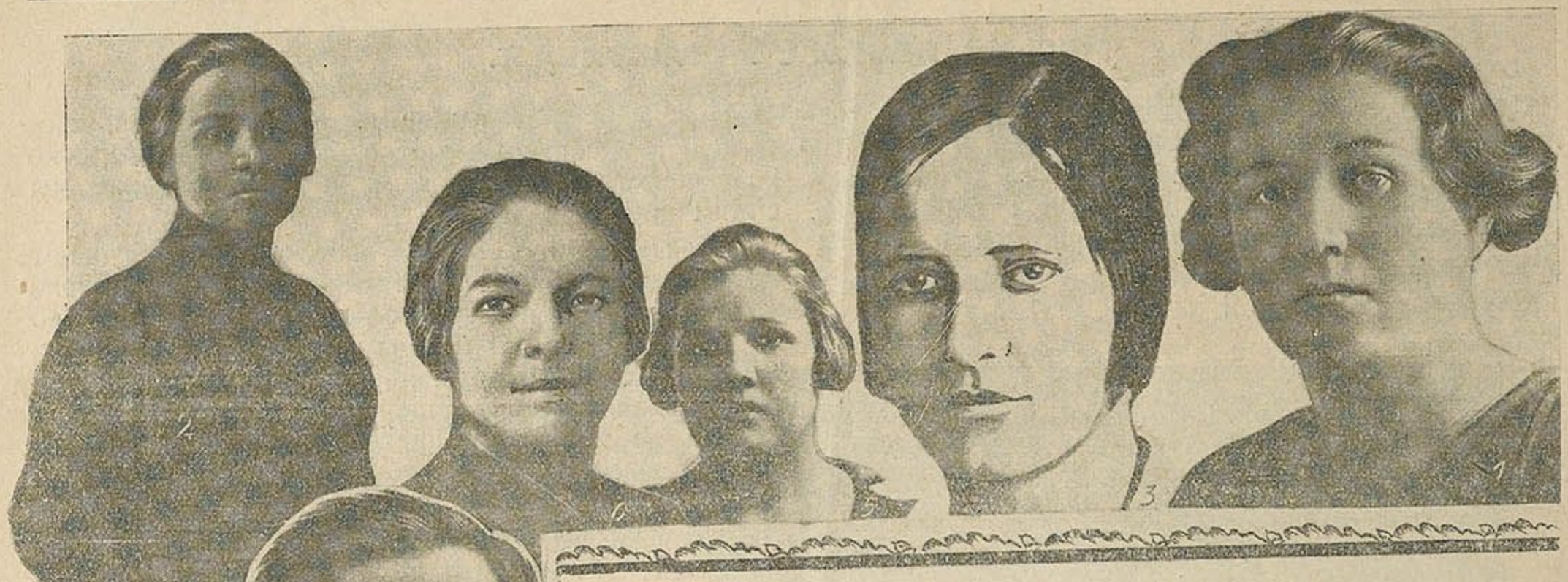

Работниц и крестьянок на руководящую работу.

За 11 лет Октябрьской революции тысячи работниц и крестьянок выдвинулись на работу в Советах, профсоюзах, кооперации и пр. Не одна сотня женщин работает в нашем аппарате и на ответственной руководящей работе, но все же до последнего времени количество работниц и крестьянок на этой работе незначительно.

Центральный Комитет Всесоюзной Коммунистической партии в своих постановлениях от 23-го июля и третьего августа решительно поставил вопрос перед партийными организациями о необходимости большего выдвижения коммунисток и беспартийных работниц и крестьянок на руководящ. работу.

Центральный Комитет утвердил список работниц, выдвигаемых на работу губернского и Всесоюзного масштаба.

Постановление партии на местах уже проводится в жизнь. У нас в Белоруссии в последнее время по округам выдвинут ряд работниц и крестьянок.

Вот некоторые из них:

Прусакова Екатерина—выдвинута председателем Гомельского Горсовета. Тов. Прусакова родилась в 1890 г. Отец ее—каменотес, мать—крестьянка. Едва успев окончить сельскую школу, т. Прусакова поступает на работу по найму. Работает сначала у помещика, а потом подносчицей на постройке казарм в г. Лиде.

В 1915 г. при эвакуации г. Лиды Прусакова переезжает в Элынку, поступает на спичечную ф-ку, где после февральской революции ее избирают в фабком. В 1919 г. т. Прусакова вступила в партию. В 1922 г. окончила партшколу. В декабре 24 г. она избирается зав. Женотделом Гомельского Окружкома, где работает до момента выдвижения.

Тов. Прусакова пользуется большой популярностью и любовью со стороны работниц округа.

Демидович Анна—выдвинута на работу члена коллегии Наркомпроса БССР.

Тов. Демидович—портниха. Происходит из бедной крестьянской семьи. Общественную работу проводила с первых дней революции. Во время польской оккупации т. Демидович вела подпольную работу. По окончании гражданской войны партия поручает ей работу среди женщин. Тов. Демидович окончила Белорусский сектор КУНЗ.

Тов. Скворцова. Больше 10 работает у станка —штопальщицей. Активистка, хорошая общественница—Скворцова пользуется уважением и доверием на фабрике, была председателем фабкома.

В настоящее время т. Скворцова выдвинута зам. директора очковой фабрики.

Тов. Лейкина—выдвинута зав. Женотделом Гомельского Окружкома КПБ.

Тов. Лейкина родилась в семье рабочего-кузнеца. Тяжелые домашние условия заставляют ее уйти работать по найму с 8 лет от роду. Она работает бараночницей в пекарне, а потом на спичечной фабрике.

Тов. Ковалева Настасья—выдвинута членом Окрсуда. Родилась в бедной крестьянской семье. До 1923 г. работает на сельском хозяйстве, затем на заводе, откуда ее выдвигают райженорганизатором. Через некоторое время т. Ковалева возвращается к станку, одновременно на фабрике выполняет работу женорганизатора и секретаря ячейки, где работает до момента выдвижения.

Тов. Дмитренкова — выдвинута участковым прокурором. Отец—умер, мать—поденщица. Сама т. Дмитренкова поучилась в сельской школе только 2 года, после чего, еще в дореволюционное время, она поступает на спичечную ф-ку, где первое время работает бесплатно, как ученица. На протяжении всего времени т. Дмитренкова работает на ряде фабрик.

Вот некоторые из наших выдвиженок. Безусловно в ближайшее время ряды руководящих кадров пополнятся еще новыми силами из работниц и крестьянок, проверенных годами на общественной работе.

Новые делегатки—за работу.

В клубе Карла Маркса шумно. Сегодня большой праздник. Работницы городского района выпускают 303 делегаток и в свои ряды принимают новых 700.

У входа в клуб 3 милиционера-женщины. Проверяют делегатские карточки.

— Ваш делегатский билет,—спрашивают у одного парня.

— Да я не делегатка,—оправдывается тот. Просто пришел на ваше торжество. Имею на это право—жена делегатка нового созыва.

— Коли так, то можно. Пройдите.

И молодой человек с радостью пробирается сквозь море красных платочков в зал.

Милиционер—т. Сташевская.

На трибуне секретарь городского комитета партии тов. Гуревич. Он открывает торжественный вечер следующими словами:

Перед партией большие задачи. Мы строим социалистическое хозяйство. Трудностей много. Преодолеть их можем при активном участии рабочих и работниц. Делегатки—самая активная часть женского пролетариата. Они должны нам помочь.

— Мы уверены, заканчивает тов. Гуревич, что в скором будущем встретим этих делегаток у нас в горкоме с анкетами в руках для вступления в партию.

Заведующая женотделом ЦК партии тов. Кремер призывает делегаток к активной дружной работе.

— Только плодотворной работой, говорит т. Кремер, делегатки поднимут свой авторитет среди рабочей массы.

— Когда женщины не втянуты в общественную работу, то партия не имеет возможности использовать все творческие силы страны,—говорит т. Рабинович от горсовета.—Старые делегатки, работавшие в горсовете, не должны оставить свою работу.

От окружкома партии делегаток приветствует тов. Славинский.

— В стенах этого клуба,—говорат тов. Славинский,—происходит пленум окружкома партии. От имени этого пленума я приветствую вас.

Тов. Славинский призывает делегаток быть сознательными строителями новой жизни и участниками в практической работе партии и советской власти.

Всех выступающих делегатки встречают бурными аплодисментами. Делегатка Грингауз преподносит городскому комитету партии подарок от делегатского собрания—большой портрет делегаток-активисток, работающих в горсовете и других организациях.

Из 303 делегаток работало в горсовете—83, в РКИ—25, по обследованию общественного питания—20, докладывает тов. Аронова—зав. женотделом.

По предложению тов. Бальзовской делегатское собрание приобрело на 100 рублей облигацию займа индустриализации.

С учебой обстоит хорошо. 100 делегаток поступили в партшколу, три на рабфак.

Есть и недостатки. Посещаемость делегатских собраний всего 53 проц. В партию вступили только 3 делегатки и 2 в комсомол.

Наиболее ярким моментом собрания было выступление делегатки Алькевич—технички яслей № 6. В руках у нее белеет смятая бумажка.

— Эту облигацию займа на 100 рублей делегатское собрание передает для бастующих текстильщиков Польши. Сумма эта незначительная, но пусть рабочие Лодзи знают о нашей индустриализации. Пусть они знают, что мы их не забываем.

Милиционер—т. Мультан.

Собрание послало приветственную телеграмму в ЦК ВКП(б), а также работницам и крестьянкам Западной Белорусии.

С новыми силами за работу.

Елена Эпштейн.

Рабочий и работница! Иди в ряды активнейших строителей социализма—в партию Ленина.

Клятва Зайнет

Демьян Бедный

Восторженно посвящается
т. Зайнет Хесмитовой.

1

Вошла и сказала ему: „саламат“.
Мирза потянулся и хмыкнул в халат.
Жена у Мирзы—хоть картину пиши
— „Якши“.
Жена у Мирзы—его третья жена—
Юна и, как тополь высокий, стройна.
Средь женщин бухарских прекраснее нет
Зайнет.
Узбекам, двум братьям ее удалым,
Большой за нее уплатил он калым.
И третий замок он навесил на дверь
В ичкерь.

2

Под присмотром свирепой свекрови,
Злобно хмурившей брови,
Проходила Зайнет, прикрываясь чадрой,
Мимо,—страшно сказать,—„Комсомола“.
Где, гудя, как пчелиный встревоженный рой,
Жизнью новой бурлила советская школа.
Где на все голоса и лады
Нараспев повторяли, твердили склады.
Из украшенной ленинским обликом книжки
Черноглазые бой-ребятишки:
— „Ну-дыр-бай бай-ляр-дан ер-ал-ды
Ек-са-ля-ра бер-ды“...
Дома, сонный, обрюзглый, помятый,
Ждал Зайнет ее муж и владыка, Мирза.
И вздохнула Зайнет, опуская глаза:
— „Проклятый“...

3

— Велик Алла.
— Велик Алла.
На минарете пел Мулла
Святой напев молитвы краткой,
Презрев домашний произвол,
Зайнет вбежала в Комсомол,
Скользнувши в дверь, как тень украдкой.
— „Зайнет, откуда ты, скажи,
Пришла домой без паранджи,
Ты осквернила дом изменой,
Где ты была, шакалья кровь“,
Шипела яростно свекровь,
Кривя злой рот, покрытый пеной.
И отвечала ей Зайнет:
— „Была я там, где светит свет,
Где учат Ленинским законам,
Где об‘ясняют, как найти
К свободе верные пути
Бухарским девушкам и женам“.
А через день тупой Мирза,
Покорных жен своих гроза,
Рычал от злости и от боли:
Он потерял Зайнет—жену.
Зайнет бежала в Фергану,
Зайнет спаслася от неволи.

4

Год тяжкого труда—по дням и по ночам—
Прошел, как светлый сон, для боевой
Беглянки.
С какою верою живой
Ее речам
Внимали бедные декханки.
На фронте—шла она в разведку и в секрет.
И басмачи не раз бранились бранью злобной:
— „Поймаем—пуля в лоб. У красных больше
нет
Другой разведчицы подобной“.
Рвалась к подвигам—и тем была жива.
Всегда на скакуне иль полковой двуколке.
И легендарная уже росла молва
О черноглазой комсомолке.

НА БАЛОЦЕ

— Няхай спухну, калі гэта мана, няхай спухну,—хрыплым надломаным голасам гаварыў засопшыся хлапчук бяз шапкі, з скалмачанымі, успацелымі валасамі. Хлапчук біў закарузлым цёмна-бураковым кулачком па парванай сьвітцы ў худыя грудзі свае, хлёпаў босымі, парэзанымі нагамі па гразі і ўсё паўтараў: „няхай спухну".

— У чым справа? Што такое?—закідвалі яго пытаньнямі старыя людзі:—гавары хутчэй.

— Няхай спухну, калі няпраўда!

У вачох хлопчыка зьзяла асабістая радасьць выпаўненага сакрэтнага абавязку. Ён глытаў словы і, здавалася, нібы шчыра жадаў спухнуць раней, каб лягчэй было потым апавядаць нешта асабліва цікавае і бязьмерна жудаснае.

Яго акружыла цэлая грамада старых сялян, кабет і дзяцей, і кожны з нецярплівасьцю глядзеў хлопчыку ў рот і чакаў, што ён тут раскажа.

Хлопчык пазіраў ва ўсе бакі лесу і балотных абшарынаў, углядаўся падазрона ў цёмныя кусты і моцна сапеў.

— Кажы скарэй. Спухні, каб цябе чэрці, і кажы,—злосна крыкнуў адзін стары дзед, высокі і худы, са зморшчаным тварам, з жоўта-сівенькай бародкай. Дзед пры гэтым моцна ўеўся мазалістымі, скручанымі пальцамі ў плечы хлопчыка і пачаў яго тармасіць на ўсе бакі, нібы галінку кволага кусьціка.

Хлапчук нібы гэтага толькі чакаў. Ён адразу перастаў сапсьці і загаварыў.

— Лігянэры даведаліся, дзе мы хаваемся. Ім сказаў зладзюк Бавэлчык.

— А, падліза панскі,—заскрыпеў дзед зубамі ад злосьці і моцна вылаўся.—Болей што даведаўся?

— Лігянэры сюды зараз прыдуць і забяруць нашых коняй і кароў; Бавэлчык іх сюды вядзе зімнікам.

— Вось шэльма, вось гад. Хіба выбераецца ён адгэтуль разам з панскімі псамі, а то дамо яму ў рукі яго шальмецкую галаву—хай цацкаецца з ёю, як з гнілым гарбузом.

На балоце пачалася трывога. Мужчыны, кабеты і дзеці заёрзаліся, разышліся ва ўсе бакі зьбіраць сваіх коняй і кароў.

— У барок трэба ехаць праз Цімейку. Туды, сукіны дзеці, не прабяруцца. І ня гуртам ідзеце, а ў адзіночку, — закамандаваў дзед,—і голасу вялікага не падымаць.

Быў вясёлы летні поўдзень. Балотная паляна, акружаная з усіх бакоў цёмнай, высокай сьцяною лесу, млела ад гарачыні. Высокая па пояс зялёная шчотка травы была скалмачана людзьмі і жывёлінамі. Дзе-ні-дзе спаміж травы ірдзелася мутна-меднага колеру балотная рудаўка, якая пазірала ўверх, нібы аграмаднае, мёртвае вока. Дзе-ні-дзе тырчэлі сухія, леташнія сьцяжарні.

Ценкі паплет тырчэў уверх, нібы вялізарныя, сукаватыя пальцы падзямельных страшыдлаў, і сьцяжарні паказвалі ворагу, дзе хаваюць сяляне сваё апошняе багацьце—коняй і кароў.

Клопатна круціліся нізка над травою балотныя птушкі. Яны займаліся сваёй звычайнай, штодзеннай працай: лавілі мух, мушак, глыталі рабачкоў у рудаўках і гучна сьпявалі на розныя лады. Дзе-ні-дзе горда і спакойна спацыравалі буслы.

На ўстрывожаных людзей зварочвалі ўвагу толькі коні і каровы, якіх адарвалі ад яды. Людзі ў адзіночку ціха вялі коняй, гналі кароў да рэчкі на самым канцы балотнай, вялікай паляны. Шастала трава зьмяіным затоеным шастам.

— Ш-ш-ш... с-с-с-...

Хлюпала балота і гойдалася пад нагамі, як чартоўская зыбка.

— Хлю-ю-п, хлю-ю-п, хлю-ю-п.

Во праваліцца балота... во людзі і жывёла праб'юць яго пухкі верхні слой, абросшы высокай драцяной травой; праб'юць, як стары кажух, і праваляцца наскрозь, ажно знаку ад іх не застанецца. Узьдзівяцца маўклівыя буслы, зашастаюць моцнымі вахлярамі — скрыдламі, падымуцца над балотам і, купаючыся пад небам ясным у растопленым золаце гарачага сонца, панясуць у празрыстыя летнія далі нямую казку аб тым, як балота глынула людзей і жывёлін...

Людзі ціха цягнуліся да рэчкі балотнай жывым ланцугом, у брод перапраўляліся праз рэчку і таялі разам з сваімі жывёлінамі ў блізкай да рэчкі пушчы. Апошнім прабраўся праз рэчку сівы, высокі дзед.

Здалёку чулася кулямётная страляніна: „тра-та-та, тра-та-та". Нібы хтосьці рассыпаў боб па сухім гліняным таку.

— Гэта нашы паўстанцы б'юцца з палякамі,—падумаў дзед.

І ўсьмешка зьявілася на яго худым твары. Ён прыпомніў, як калісьці і ён з туркам біўся, але тады нейк войны былі інакшыя і ўсё жыцьцё было інакшае. Тады гвалтам гнаў цар людзей на бітву з невядомым ворагам, а цяпер людзі самі ідуць. Усе маладыя хлопцы з ваколічных вёсак пайшлі на пана, ды ня толькі маладыя, а барадатыя мужыкі пайшлі з віламі, з тапарамі. Як ня пойдзеш, калі шляхтуны катуюць мужыкоў, зьневажаюць баб, да сьмерці замучваюць дзяўчат, паляць вёскі. Тут мусіш пайсьці... Эх, каб я быў маладзейшы.

Дзед глыбока ўздыхнуў.

— Але што-ж. Калі ня я, дык двое маіх сыноў б'юцца цяпер з ворагам. З мяне досыць.

Дзед апошнім схаваўся ў пушчы. Там ён далучыўся да ўсёй грамады, якая трохі асьмялела і гойкала ў лесе на жывёлін.

Праз густыя галіны высокіх дрэваў сонца рэдка дзе пранікала. Ў пушчы стаяла вечная палуцьма, якая расьцілалася па шурпацістых пнёх, па карчох і выварatнях, як вільготны, сьветла-шэры вэлюм.

Пад кожным пнём, ля кожнага чорнага карча туліліся старадаўныя казкі аб лясунох і русалках. У лесе яны здаваліся праўдзівымі. Нібы во-во яны тут былі, толькі з прыходам сюды няпрошаных госьцяй—людзей і жывёлін—яны схаваліся па далёкіх куткох гушчарын, перакінуліся ў птушак, у вылаватыя пнішчы... Во-во па вільготным папаратніку адціснуты іх затаёныя сьляды. Вось нядаўна яны разгульвалі ў хмельна-пахкім багуне, качаліся ў пухкіх коўдрах моху, пробавалі на смак сыраежак, масьлянак і перасьпелых чарніц.

Аб гэтым думаў толькі дзед. Уся грамада людзей была занята. Кожны пільна глядзеў за тым, каб жывёла не заблукалася ў лесе.

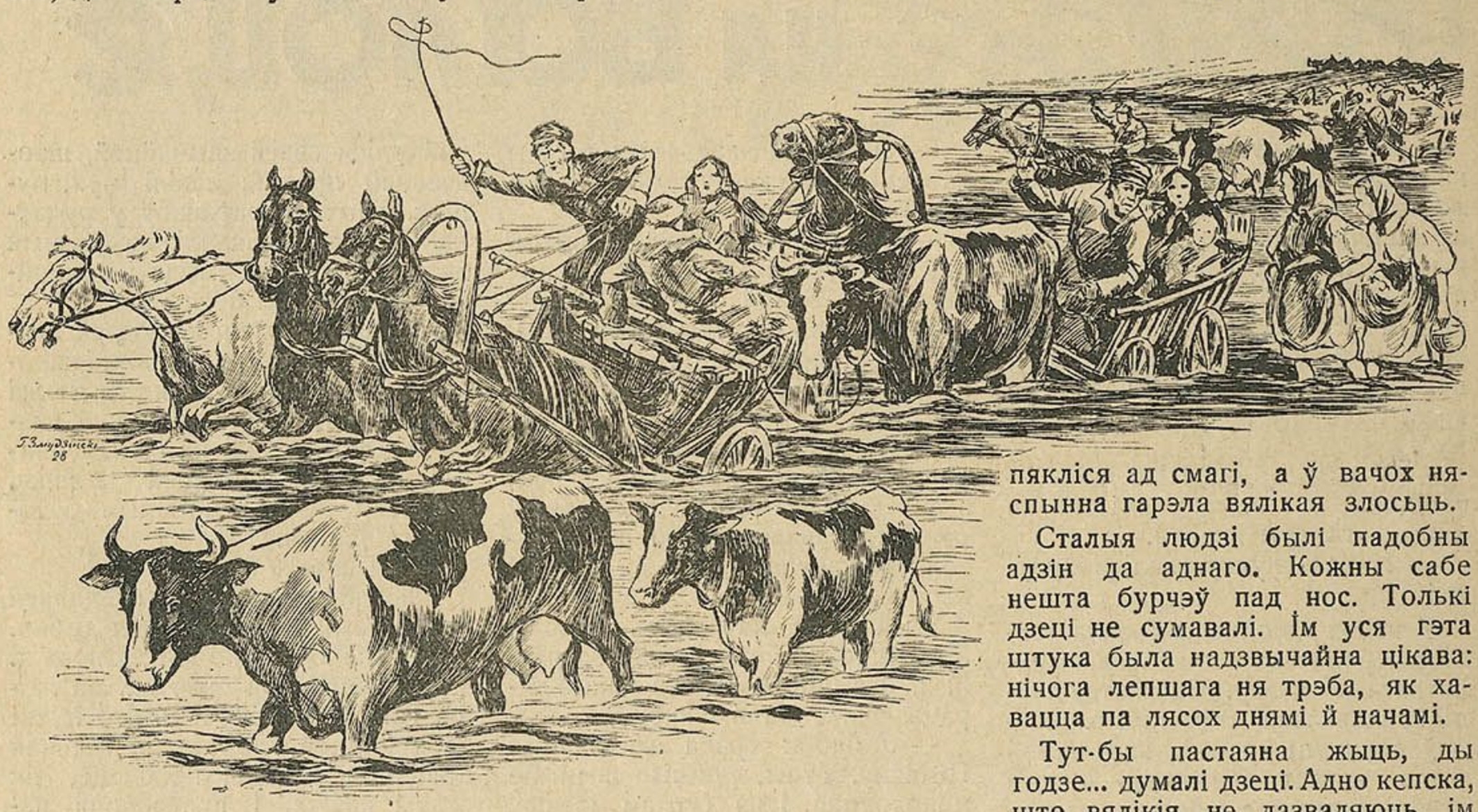

У брод перапраўляліся праз рэчку...

Людзі прабраліся і праз гэты лес, дайшлі да Ціменкі—балоцісты луг, які доўгай і вузкай паласою цягнуўся паміж хвайнякоў, сьціснуты дрэвамі з абодвых бакоў. Праз Ціменку яны дабраліся да сухога барку, які стаяў на невялікім узгорку цьвёрдай, аграмаднай барадой вялікана.

Барок гэты быў акружаны балотамі і пушчамі на некалькі вёрст вакол, і бела-польскаму войску прабрацца туды было немагчыма. Грукат страляніны даходзіў да барка глухімі, далёкімі водгаласкамі, якія мала трывожылі людзей. Сваіх і хатніх спажыткаў яны адракліся ўжо колькі дзён назад, калі паны пусьцілі вёску чырвоным пеўнем, а паўстанцы дадуць сабе раду—яны маюць шмат кулямётаў і стрэльбаў, і, пэўна, да іх ужо і бальшавікі надышлі.

Сонца тымчасам апускалася ўсё ніжэй і ніжэй. Надышоў вечар, і людзі, адарваныя ад свайго звычайнага ладу жыцьця, ад усяго сьвета, як-бы зусім перайначыліся. Гора застыла ў грудзёх камяністым палючым комам, рукі і ногі былі замучаны і, як чужыя, рабілі сваю работу. Твары былі загарэлыя і брудныя. Губы запякліся ад смагі, а ў вачох няспынна гарэла вялікая злосьць.

Сталыя людзі былі падобны адзін да аднаго. Кожны сабе нешта бурчэў пад нос. Толькі дзеці не сумавалі. Ім уся гэта штука была надзвычайна цікава: нічога лепшага ня трэба, як хавацца па лясох днямі й начамі.

Тут-бы пастаяна жыць, ды годзе... думалі дзеці. Адно кепска, што вялікія не дазваляюць ім шуму рабіць. Вось гэта ня зусім добра. Гэтыя вялікія — народ дзіўны: пачалі добрую справу з вандроўкай па лясох і не давялі да канца—не даюць галёкаць па лесе, не дазваляюць сьвістаць, сьмяяцца; глядзі на матак і маўчы нямаведама дзеля чаго.

Колькі дзіцячых вачэй блішчэлі ў грамадзе, столькі застыўшых пытаньняў відаць было ў іх. Дзеці ніякіх тлумачэньняў ведаць не хацелі, як тая нявінная жывёліна, што вакол іх шчыпала траву.

Грамада людзей сабралася ў адну кучу. Дзед падазваў падростка, які прынёс ім раней вестку аб тым, што польскія салдаты даведаліся ад Бавэлчыка, дзе яны хаваюцца.

— Сьцяпанка, ведаеш што, трэба было-б зноў падбегчы паглядзець, што там у вёсцы ро-

біцца. Толькі асьцярожна, каб цябе ня прымецілі.

— Няхай спухну, калі мяне прымецяць,—горача сказаў узрадаваны хлапчук.

— Ідзі і не марудзь там, вароцайся адразу назад. Толькі не заблудзіся па дарозе.

Хлопчык шуснуў у лес і зьнік.

Кабеты пачалі даіць каровы ў вялікія жбаны, старыя сяляне курылі люлькі, нічога не гаворачы паміж сабой, а дзеці ціханька, крадучыся забаўляліся між дрэваў.

Змрокі пачалі надыходзіць цёмна-шэрымі хвалямі. У барку пачало цямнець. Над галовымі людзей пачалі кружыцца камары і не давалі ім супакою—злосна кусаліся. Людзі згуртаваліся ў адну кучу і елі вячэру—хлеб з малаком. Толькі некалькі мужчын асталіся вартаваць стада, якое таксама стаяла або ляжала цесным гуртом.

Вогнішча не разлажылі, баючыся, каб іх ня прымецілі. Бабы ўкуталі дзяцей у сьвіткі і кажухі і палажылі іх спаць. Дарослым ня спалася.

Жудасна і няпрытульна было ў лесе бяз вогнішча. Вільгаць падымалася з зямлі і пранікала ў косьці.

Прайшло поўгадзіны, гадзіна. На блакітна-шкляным небе плаваў яркі, двурогі месяц, а соткі зорак былі рассыпаны па нябеснаму абшару вакол, як залаты гарох.

Дзесьці блізка плакала, заліваючыся, сава; маладыя ваўчаняты квола-жаласьліва выліі.

— І накруціла мяне паслаць зноў падшывальца,—казаў высокі дзед,—яшчэ заблудзіцца ў лесе.

— Міхась не заблудзіцца,—казалі бабы:—ён ведае лес і балота, як свае пяць пальцаў на руцэ.

У барку дзесьці шорхала і шастала. Людзі востра прыслухоўваліся. Нарэшце зблізку затрашчэла пад дрэвамі і пачуўся людзкі гоман.

Усе ўскочылі з сваіх месц і пачалі пільна ўглядацца. Ішло да іх некалькі чалавек, якіх вёў сюды хлапчук.

— Няўжо-ж легіянэры,—устрывожыліся людзі:—у легіянэрскіх шынэлях з бліскучымі брылямі на шапках... Вось дзе канец нашым конікам і кароўкам...

Легіянэры падышлі блізка. З імі разам ішоў моўчкі сусед, здраднік Бавэлчык, які пафрантоўскі трымаў рукі заложанымі назад—мабыць з вялікай гордасьці.

Пры гэтым хлапчук круціўся між легіянэраў, як уюн, і весела хіхікаў.

— Няўжо-ж ён іх наўмысьне сюды прывёў,—падумаў дзед.— І лаянка, ядраная і моцная, сарвалася з яго вуснаў.

— Добры вечар, браткі,—сказалі легіянэры.

— Гэта-ж нашыя хлопцы,—закрычала весела грамада людзей,—нашыя хлопцы прышлі.

— Палякаў мы ўжо выгналі адгэтуль,—казалі паўстанцы,—у нас чырвоныя—нашыя. Палякі, уцякаючы, пакінулі свой абоз, дык вось мы трохі прыбраліся ў іхнія вопраткі. А вось гасьця Бавэлчыка мы вам сюды прывялі. Хутчэй разлажэце вогнішча і гляньце на суседа нашага.

У адзін момант сабралі кучу сухіх сукоў, і хутка разгарэлася вялікае вогнішча. Шыбаў агонь уверх пышна-чырвонымі языкамі, шыпеў і трашчаў на розныя лады.

Маладыя паўстанцы ў польскіх вопратках са стрэльбамі ў руках падвялі Бавэлчыка бліжэй да вогнішча. Рукі ў яго былі зьвязаны за плячыма. Гэта быў мужык гадоў пад пяцьдзесят. Кароткі, прысадзісты і шырокаплечы. На круглым твары цаглянага колеру тырчэлі сіваватыя, тоўстыя вусы. Маленькія чорныя вочы скосу пазіралі на людзей, пазіралі злосна і пудліва, як у злоўленага ваўка.

Бавэлчык жыў палясоўшчыкам у блізкага пана Бараноўскага, дзеля чаго і самога сабе напалавіну панам лічыў, і служыў у легіянэраў, як шпік: падказваў, дзе сяляне коняй хаваюць, хто з сялян багаты, каб яго аграбіць, і дзе знаходзяцца паўстанцы.

— Чаму, Бавэлчык, прышоў да нас без палякаў?—запытаўся дзед.

Бавэлчык апусьціў галаву.

— Чаму ня ўцёк з палякамі?

Бавэлчык маўчаў.

— Кажы, — злосна закрычаў дзед і тарганўў Бавэлчыка за зьвязаныя рукі.

— Мы яго захапілі пры польскім абозе, калі ён капаўся ў вопратках салдацкіх, — сказаў адзін з паўстанцаў.

— Шэльма ты! Зладзюга!—злаваўся дзед. Глыбока зірнуў ён на Бавэлчыка і моцна плюнуў яму ў твар.

Бавэлчык уздрыгнуў з ног да галавы і заскрыгатаў зубамі.

— Досыць, — сказаў адзін з паўстанцаў:—вы тут да раніцы начуйце пры агні, а мы з Бавэлчыкам пойдзем на гулянку. Марш, Бавэлчык.

Бавэлчык задрыжэў, як асінавы ліст; зубы ў яго забарабанілі, і ён здушаным голасам замармытаў:

— Зьлітуйцеся, браткі...

— Ідзі, сукін сын, калі прыказваюць.

Бавэлчык не хацеў ісьці, але прыклады паўстанцаў паддалі ахвоты.

Ніхто з грамады людзей Бавэлчыка не бараніў. Усе маўчалі.

Паўстанцы разам з Бавэлчыкам зьніклі паміж дрэў. Вогнішча весела гарэла. Прабудзіліся дзеці і пачалі забаўляцца пры агні. Ніхто з дзяцей ужо больш не баяўся шумець і забаўляцца: старшыя ім не забаранялі.

Праз колькі хвілін увесь барок уздрыгнуўся ад грымотнага стрэлу.

Пошчакі насіліся з усіх бакоў працягла і жудасна. Людзі ўсе падскочылі на сваіх мясцох. Дзеці спалохаліся, і некаторыя з іх пачалі плакаць.

— Бавэлчык дастаў паводлуг заслуг,—глуха прагаварыў дзед і спакойна задыміў люльку.

Кровью своих лучших сынов в Октябре и на фронте гражданской войны пролетариат завоевал возможность строить социализм. Да здравствует социалистическое строительство!

ПРАВЕРЫМ РАБОТУ САВЕТАЎ.

Правяраем выкананьне рашэньняў зьезду грамадчыц.

На агульны сход жанчын в. Густасельле прышлі ня толькі ўсе дарослыя жанчыны, а нават дзесяткаў два мужчын зьявілася. Як-жа ня прыйсьці на сход, калі разглядаецца такое цікавае пытаньне: „Што праведзена ў жыцьцё з пастаноў зьезду грамадчыц".

Дакладчык—сябра Савету сказаў: „Адчынілі ясьлі, а болей я ня ведаю, што вырашаў зьезд".

Пытаньне выклікала шырокія спрэчкі. Выступаючыя сялянкі гаварылі аб рашэньнях зьезду грамадчыц, і як гэтыя пастановы патрэбна было праводзіць у жыцьцё мясцоваму савету. Сялянкі адзначалі многа выпадкаў, калі сельсавет і яго прадстаўнікі зусім ня цікавіліся ўцягненьнем жанчын у грамадзкую работу, на выступленьні і прапановы жанчын на агульных сходах не зварочвалася ўвага, ня гледзячы на тое, што гэтыя прапановы былі патрэбныя і жыцьцёвыя. Сельсавет ня прымае крокаў да барацьбы з шаптунамі і бабкамі. Зусім дрэнная справа з ліквідацыяй няпісьменнасьці сярод жанчын, на далёкай адлегласьці мэдыцынскія ўстановы, дзеці беднаты застаюцца пазашколаю,—вось аб чым казалі сялянкі на сваім сходзе.

Шчыра дзякавалі сялянкі Савецкую ўладу за адчыненьне ясьляў па вёсках, і прасілі правесьці самаабкладаньне насельніцтва на ўтрыманьне ясьляў у будучым годзе.

На гэтым-жа сходзе прапанавалі запісвацца ў лікбез, запісалася 25 жанчын. Г.

Наровлянская швейная артель.

Два года председательства.

Уже два года, как в нашем местечковом национальном Совете председательствует женщина. За это время Совет проделал большую работу.

Местечко несколько десятков лет судилось за пастбище. На перевыборном собрании Совету дали наказ добиться пастбища, и Совет выполнил этот наказ, получив в свое распоряжение не только спорное пастбище, но еще 64 десятины пахотной земли, где организовано мелиоративное товарищество, которое весной приступает к работе. Много сделано и по коллективизации труда: организована швейная артель из 7 безработных, большая сапожная артель, об'единяющая 100 человек, которая вырабатывает обувь не только для местного рынка, но и для других городов, организован кузнечная артель. Вся эта работа много помогла в борьбе с безработицей. Артели связаны с кооперативными организациями, которые помогают в обеспечении сырьем и коллективном сбыте выработанных товаров.

Не плохо работал Совет и во время проведения важных кампаний: сельхозналог и страховка за прошлый год поступили полностью, поступила также сумма первого срока налога за этот год. Крестьянского займа по Совету распространено на 750 р.

Местечковый Совет заботился также о детях-сиротах: двое устроено в детский дом. При помощи Совета двое бедняков устроилось учиться в Московском техникуме.

Хотя со стороны окружных организаций было самое лучшее отношение и помощь в работе Мест. Совету и выдвиженке, руководившей им, но все же организации, заинтересованные в выдвижении женщин на руководящую работу, должны еще больше помогать своим выдвиженкам, потому что, несмотря на большую работу, проделанную Советом под председательством женщины, есть еще такие, которые пытаются подорвать эту работу.

Очевидец.

Наровль, Мозырского округа.

Праз дэлегацкі сход да кіраўніцтва Саветам.

Калі ў 1925 годзе Алесю Данілеўскую з вёскі Туенкі абралі дэлегаткаю, яна ўбачыла, што для жанчыны адчыніўся шырокі шлях, і заядла ўзялася за ліквідацыю сваёй няпісьменнасьці.

— Пры жаданьні ўсё магчыма,—казала яна, і яшчэ больш заядла бралася за вучобу. Хутка яе абралі сябрам Савету, дзе яна і працавала 2 гады.

Зараз Данілеўская—кандыдат партыі. Яна працуе старшынёю Сялішчанскага Сельсавету.

Спачатку працаваць у Савеце было цяжка, але, пакуль добра азнаёмілася з гэтай працай, дапамагалі таварышы-партыйцы.

Данілеўская хоць і малаадукаваная, але праца Сельсавету ідзе някепска: поўнасьцю выканана самаабкладаньне ў разьмеры 2380 р., пабудавалі аграномічна-вэтэрынарны пункт, зроблена 50 мастоў плянавых і 30 дробных, значна папраўлены дарогі, па 4-х школах загатоўлены сухія дровы, пазыкі па Сельсавету распаўсюджана на 1015 р.

Адстае трохі Савет толькі ў падатку, прычына гэтаму тая, што сябры Сельсавету ня толькі працаваць ня хочуць, а нават на пленумы іх прыходзіцца заклікаць па 3 разы і то ня прыходзяць.

Сяляне бачаць старанную працу свайго старшыні Савету і здаволены ёю. **В. Жураўлёва.**

Гарадоцкі раён.

Перавыбарнае.

Перавыбары Саветаў
Не за горкамі.
Гэй, работніцы, батрачкі,
Будзем зоркімі.

Беднату на верны шлях
Накіруем.
З серадняцтвам іх саюз
Замацуем.

Усе на сходы беднаты,
Паталкуем.
Кандыдатаў у склад Савету
Абмяркуем.

Дэлегатак, што дружылі
З работай,
У Савет абярэм
Мы з ахвотай.

Ні адзін бядняцкі сход
Не прапусьцім,
Кулачча ў Савету склад
Не дапусьцім.

Знаем словы кулака,
Яго песьні.
Кіраваць намі ня пусьцім,
Хай хоць трэсьне.

Наш сапраўдны кіраўнік—
Камуністы.
Прэч прагонім кулакоў
Усіх чыста.

Наш Савет беднаце
Лепш даручым,
Калі цяжка працаваць,
То падвучым.

Працаваць Савету ўсе мы
Дапаможам,
Усе цяжкасьці ў рабоце
Пераможам. **Галка.**

Сябры кіраўніцтва калгасаў на Ўсебеларускім Зьезьдзе.

Беднота знайшла свайго абаронцу.

Былога старшыню Стасеўскага Сельсавету пленум аслабаніў ад працы за нядбайнасьць. Паўстала пытаньне аб тым, каго вызначаць на гэту пасаду. Пасьля доўгіх спрэчак парашылі старшынства даручыць жанчыне сябру Савету—Брун Зіне.

Некаторыя не згаджаліся з гэтым: „Ня было працы ў нашым Савеце і зараз ня будзе"—казалі яны, але такія думкі былі памылковыя.

Як толькі Брун прыняла справы, зараз-жа праца Сельсавету ажывілася: узварухнулася справа распаўсюджваньня пазыкі, удала правялі і спагналі самаабкладаньне, лепш пашло спагнаньне сельска-гаспадарчага падатку, добра правялі пасяўную кампанію, вучот аб'ектаў абкладаньня. Ва ўсёй гэтай праводзімай рабоце беднота сустрэла ў старшыне Савету свайго абаронцу.

Брун за добрую работу карыстаецца пашанай сярод насельніцтва.

Баба.

Батрачка ў Савеце.

У вёсцы Ярава, Скуратаўскага Сельсавету, калі абіралі ў склад Савету батрачку, то некаторыя галасавалі нават супроць гэтай кандыдатуры, але ўсё-ж такі яна большасьцю была абрана ў Савет.

На пленуме Савету слухалася яе справаздача, і тут усе ўбачылі, што батрачка-жанчына працавала лепш за некаторых мужчын—сябраў Савету. Вёска, дзе працавала гэта жанчына, заўсёды першая здавала сельска-гаспадарчы падатак і страхоўку.

Сябра Савету в. Ярава, хоць і немаладая жанчына, ёй 42 г., але яна цікавіцца ўсімі грамадзкімі арганізацыямі; аб гэтым сьведчыць тое, што яна сама ўступіла ў Мопр і Асаавіахім.

Лычкоўская.

Круглянскі р-н.

ВОЕНИЗИРУЕМСЯ

ВРАГАМ ОКТЯБРЯ ОТВЕЧАЕМ УКРЕПЛЕНИЕМ ОБОРОНОСПОСОБНОСТИ СССР.

Лепшыя стралкі.

Праца вайскова-санітарнага гуртка, арганізаванага пры заводзе „Камінтэрн“, праходзіць добра. На працягу ўсяго часу ня было сарвана ніводных заняткаў, што тлумачыцца вялікай зацікаўленасьцю слухачоў.

Гурток стала наведваюць 28 жанчын.

У наладжаным Асаавіахім арганізацыяй спаборніцтве па стральбе, у якім прымалі ўдзел каля 30 чалавек, — работніца ўзяла першы прыз. З усіх страляючых многа яшчэ жанчын выбівалі па 20---30 ачкоў. Наогул работніцы заводу „Камінтэрн“ вельмі шчыра ўзяліся за падрыхтоўку да абароны краіны.

Пасьля сканчэньня праграмы ў вайскова-санітарным гуртку будуць арганізаваны зьвеньні санітарнай дружыны.

Рабкорка.

г. Бабруйск.

Наш подарок.

К 11-й годовщине Октябрьской Революции работницы и жены рабочих поселка „Коминтерн“ преподносят в подарок военно-стрелковый кружок, который был организован в неделю обороны.

За период учебы мы ознакомились с материальной частью винтовки, газами и мерами противозащиты, простейшими способами устройства газоубежищ, структурой Красной армии.

Чтобы проверить наши успехи Окрсоветом ОСОАвиахим была устроена проверочная стрельба из мелко-калиберной винтовки на 25 метров. В результате: отлично выполнили упражнения—Новикова Мария (из 25 возможных выбила 25 очков), хорошо выполнили — Денисова, Копоч, Реутович, Юхович, Максимова и Ермолова, остальные выполнили—удовлетворительно.

Большую активность и заинтересованность в работе доказывает то, что вначале из'явили согласие заниматься только 15 человек, а потом кружок вырос до 50 человек. Члены кружка вполне осознали, для чего нужна военизация трудящихся женщин.

На маневрах.

В проведенных в этом году маневрах, вместе с организацией ОСОАвиахима, в походе участвовали также женщины — отряд красных сестер.

Находясь в одинаковых условиях со всеми участниками похода, идя при полном санитарном снаряжении, отряд показал себя вполне подготовленным к преодолению трудностей похода в военной обстановке.

Не слышно было ни одной жалобы на усталость; пройдя 4—5 километров в час, на малом привале, красные сестры не отдыхали вместе со всеми, а бегали от одного к другому больному, заботливо оказывая им помощь.

На привале до позднего вечера обходят они крестьянские избы, оказывая помощь и давая советы крестьянству.

Крестьяне не раз поздно ночью приходили с просьбой помочь больному,и отряд Красного Креста немедленно шел навстречу крестьянам. Были случаи, когда у больного приходилось дежурить целую ночь.

Отряд ознакомился с оказанием помощи отравленным газами.

Работа отряда доказала необходимость подготовки больших кадров красных сестер.

И. Давидович.

Спаборніцтвы па стральбе жанчын-работніц.

Ликвидируем неграмотность. Об'явим войну пьянству.

За новы быт.

Мы—работніцы і жонкі рабочых Віцебскага вузла МББ чыгункі, абгаварыўшы на сваім сходзе пытаньне культурнай рэвалюцыі, п а р а ш ы л і:

— Праз жанчын—сябраў гарсавету, паставіць перад Гарсаветам пытаньне аб зачыненьні ў раёне вузла 2-х піўных.

— Кожнай дэлегатцы і работніцы дапамагаць у зачыненьні гарэлачных крам, выяўленьні патайнага продажу гарэлкі. Посьпехі ў барацьбе асьвятляць у друку.

— Зьнішчыць пачастунак дзяцей сьпіртнымі трунткамі і табаком.

— Змагацца з біць, цём дзяцей і жанок што дрэнна адбіваецца на выхаваньні дзяцей і грамадзкай працы жанчыны. Выяўляць мужэй-драчуноў, і, калі будуць выпадкі асабліва жорсткіх „распраў" з жонкаю, ці брыдкія выпадкі п'янства, наладжваць на вытворчасьці паказальныя суды, вылучаючы грамадзкімі абвінавальнікамі работніц вузлу.

— Барацьбу з усімі дрэннымі зьявішчамі ў быту вясьці праз пастаноўку на належную вышыню культасьветнай работы клюбаў, дзе між іншымі лекцыямі павінны праводзіцца гутаркі аб правільным выхаваньні дзяцей і знаёмства з працай розных грамадзкіх арганізацый.

Самую галоўную ўвагу зьвярнуць на ліквідацыю няпісьменнасьці і малапісьменнасьці сярод жанчын. Калі сямейныя ўмовы не дазваляюць жанчыне наведваць школу, у такіх выпадках прымацоўваць для абучэньня яе настаўніка. Прасіць мясцком працасьветы ўзяць культурнае шэфства над дэлегацкім сходам.

Не дапускаць пропускаў школьных заняткаў дзяцьмі.

Дэлегатка **Кулік.**

Ад рэдакцыі: *Рэдакцыя просіць работніц, сялянак выказвацца на старонках „Беларускай работніцы і селянкі" аб тым, што робіцца ў іх мясцовасьці для зьнішчэньня п'янства, біцьця жонак і дзяцей. Што робіцца для таго, каб наладзіць бесьперабойнае наведваньне школы дзяцьмі, ліквідацыю няпісьменнасьці сярод працоўных жанчын. Як змагаюцца з перашкодамі грамадчыцы ў грамадзкай працы. Просім таксама т. т. з Віцебскага вузла МББ пісаць як выконваюцца пастановы агульнага сходу жанчын.*

Кружок „Долой Неграмотность".

Искореним пьянство.

Рабочие и работницы дрожжевого завода „Красная Заря" помнят обещание бороться с пьянством, данное ими на могиле убитого пьяными хулиганами рабочего—Оболикшта. Вскоре после этого убийства пьяницами был тяжело ранен Ермилов.

Эти два случая взбудоражили всех рабочих и работниц завода, и пьяному разгулу была об'явлена война.

А пьяниц на заводе немало: Лобейко, Журовский, Козлов, Дворецкий, Алексейчик, Кураж, Липень и др.

На собраниях, при активном участии работниц и жен рабочих, обсуждался вопрос борьбы с пьянством. Жены рабочих выступали с разоблачением „тихих пьяниц" (пьянствуют дома). Борьбой с пьянством занялась стенгазета „Дрожжевой пресс".

„Рабочие Козлов и Дворецкий, получив зарплату, прогуляли ее в один вечер, оставив семьи на 2 недели без копейки. Рабочий Липень в компании пьяниц прогулял 25 рублей". Сообщая эти факты стенгазета выдвигает вопрос о том, чтобы зарплата мужей-пьяниц выдавалась их женам.

К пьяницам, не поддающимся исправлению, принимают меры: Недавно, при всеобщем одобрении рабочих, за систематический выход на работу в пьяном виде, Алексейчик и Кураж были сняты с работы. По той же причине Козлов переведен работать на двор, Бобейко Алексей, Синевич и Смяков переведены на низшую квалификацию. Рабочему Дворецкому за прогул, вследствие пьянства, об'явлен строгий выговор с последним предупреждением.

Но на репрессивных мерах в борьбе с пьянством не выедешь. Партийная и комсомольская ячейка, завком усилили культурно-воспитательную работу: организуются лекции о вреде алкоголя, на днях созывается собрание работниц и жен рабочих, где будут выработаны практические мероприятия для борьбы с пьянством. На этом же собрании будет обсуждаться вопрос об организации на заводе противоалкогольной ячейки. Заводская столовая увешена противоалкогольными плакатами. Тут же рабочие и работницы ликвидируют свою неграмотность.

У перапынку зьезду.

— Хіба можна ў кароткіх рысах апісаць наша жыцьцё. Паперы ня хопіць на гэта, —казалі камунаркі і калгасьніцы-дэлегаткі Ўсебеларускага зьезду калгасаў.

І гэта праўда. Раскіданыя жабрацкія гаспадаркі, якія многія годы перабіваліся з хлеба на квас, рэвалюцыя ўскалыхнула, даказала, што згуртаванасьць—гэта тая магутная сіла, якая нават на пажарышчы пабудуе харомы, балоты і пяскі, прымусіць радзіць удалае збожжа, жабракоў—зробіць будаўнікамі і гаспадарамі новай, вышэйшай ступені сельскай гаспадаркі—калгасаў і камун.

На Ўсебеларускім зьезьдзе калгасаў былі беларусы, палякі, 30 проц. яўрэяў, і нават цыганы, якія ўсё жыцьцё з пакаленьня ў пакаленьне вандравалі па сьвету, ня мелі прытулку, а зараз многіх з іх прымацавала да сябе зямля.

Вырашалі ўсе на зьезьдзе ўсіх цікавячыя пытаньні: якім чынам яшчэ шпарчэй пасунуць справу будаўніцтва каляктываў і камун. Дзяліліся вопытам змаганьня і перамог.

Роўныя правы на зямлю розных нацыянальнасьцяй выкарыстаны. Раней бяспраўныя працай даказалі сваю здольнасьць будаваць. Годы шчодра падзякавалі ім за працу малатарнямі, сэпаратарамі, жняяркамі, трактарамі і іншым багацьцем.

Гэтыя людзі будуюць новы від гаспадаркі ня толькі па форме, велічыні, ужываньні тэхнікі і культурных ведаў, але ў гэтых гаспадарках новыя людзі, якія таксама перабудоўваюць па новаму і быт.

На зьезьдзе 22 жанчыны. Пытаньні быту закранаюць іх у першую чаргу.

— Мы ў гэтым годзе на раскіданых палосках зямлі арганізавалі камуну з 7 сямей, — кажа Мар'я Цітова,—сябра рэвізійнай камісіі камуны „Пачын", Полацкай акр.

Мудрона было спачатку: прыдзе час абеду—пасядзем усе за агульны стол. Асабліва жанчынам, якія раптам адарваліся ад таўканіны ля печы; усё здавалася, што гэта ў гасьцях частуюць.

Раніцай паўстаюць—бягуць да яне з парадаю: што варыць і му за кашаварства брацца чарга.

— А чаму-ж гэта ў цябе пытаюцца?

— А вось чаму: я замуж зайшла ў вялікую сям'ю—18 сямянінам была, ды пасьля сама 12 дзяцей мела, так што ў нас і сям'я ўсё роўна, як камуна. Я звыкла ў вялікай гаспадарцы парадкаваць.

Дванаццаць дзяцей мела Мар'я. Нават ня верыцца. Стройная, моцная. Толькі добра прыглядзеўшыся скмеціш некалькі лёгкіх моршчыкаў каля вачэй. А вочы сінія, вясёлыя.

Мар'я хоча вучыцца.

— У нас у камуне амаль усе жанчыны няпісьменныя. Вельмі цяжка так. Я ўжо хадайнічала перад раёнам, каб далі нам настаўніка, тады мы ўсе да аднэй будзем пісьменнымі.

— Ці дружаць з богам камунары?—пытае адна.

Мар'я нават пакрыўдзілася.

— Не, не! Мы і да камуны ня верылі, а зараз днём з агнём ня знойдзеш абразоў у хаце камунара, мы нават забылі пра гэтыя непатрэбныя цацкі. У нас клюб ёсьць. У дажджлівыя дні я шыю для камунараў, а хто-небудзь уголас кніжку чытае.

Нашай камуне толькі адзін гадок, але мы ўжо прыдбалі коняй, кароў, насеньня добрых гатункаў. І зараз нас ніхто не разлучыць з камунай. Аднаго камунара ўрэшце хацелі выключыць за гультайства, дык жонка так сказала: „Ты як сабе хочаш, а я сьвету пабачыла, дык нікуды з камуны не пайду".

— А мы з маленькага пачынаем. У 1920 годзе ў былым маёнтку Гомельскай акр. арганізавалі нашу арцель „Надежда", — расказвае т. Муляўская Злата.

Вайшлі ў арцель 60 яўрэйскіх сямей. Сярод іх была бедната, але былі і гандляры, якія думалі што багацьце само ў рукі паплыве, працаваць не хацелі, а толькі сварку разводзілі. Хутка мы зразумелі, што з гэтага ладу ня будзе. Прагледзелі склад камуны, і адабралі толькі 14 сямей, але самых зацікаўленых ў будаўніцтве камуны. За гэтыя гады мы многа вырасьлі: набылі машыны, летась купілі жняярку, сёлета картоплякапацель, а самае галоўнае, дык гэта тое, што ў гэтым годзе на нашых палёх мы ўжо чулі музыку трактару.

Удзельніцы зьезду калгасаў.

Да мінулага году некаторыя да ўласнасьці цягнуліся: гародзік ці кароўку сваю мець жадалі, але зараз мы пераканаліся, што гэта нікудышная справа і канчаткова адмовіліся ад гэтага.

Харчаваньня агульнага мы пакуль не наладзілі, але ўлетку, у самую гарачую пару для працы, у нас заўсёды бываюць каляктыўныя сьнеданьні, і на гэтым мы ўбачылі, якая добрая справа агульнае харчаваньне: вары па чарзе. а астатнім бяз клопату галава, Я, як сябра праўленьня арцелі-ужо ставіла пытаньне перад праўленьнем аб пераходзе на агульнае харчаваньне, і пакуль што гэту справу затрымлівала толькі адсутнасьць памяшканьня, іншых супярэчнасьцяй няма.

Нашу арцель ведаюць у Гомельшчыне,—кажа Муляўская.—Першыя гады працы нас усё называлі „Сарокамі на калу“, думалі, што зьляцім хутка, а зараз мы маем больш 100 заяў—просяцца, каб прынялі ў арцель.

Пачалі з арцелі, але неўзабаве мы нашу арцель перабудуем у камуну.

— А мы ўжо 8 гадоў камунарым,—падтрымлівае гутарку Карпенка Арына.—Працуем, расьцем, вучымся. Веру ў бога на кніжку прамянялі. 2 гады настаўніка трымалі на сродкі камуны, а зараз дзяржаўную школу маем.

— А як з п'янкай у вас?—цікавіцца Лукер'я.

— Не, у нашай камуне імя „Карла Маркса“ ня месца п'яніцам, мы ня любім іх. Што кепскага ў нас, дык гэта тое, што бывае муж жонцы па шыі заехаць спрабуе, праўда, гэта выпадкова.

— А ты хіба не дэлегатка?—зьдзіўлена пытае Цітова.—У нас быў адзін такі выпадак, дык я, як дэлегатка, хацела вынесьці гэта на агульнае абгаварэньне, але больш такіх выпадкаў у нас не прыкмячалася.

Расказам няма канца і краю. Так і слухаў-бы, здаецца, гэту новую песьню, у якой зьвініць бадзёрасьць, жаданьне працаваць, ўпэўненасьць у посьпехах.

Забылі пра абразы, сьмешнай здаецца калішняя вера ў бога, агульнае харчаваньне і новае выхаваньне дзяцей—вось тое новае струменьне, якое вайшло ў жыцьцё нашых калгасаў і камун. У цесным злучэньні, з упартай, настойлівай працай яно перабудуе вёску ў адзіную магутную камуну. **Галка.**

„К ТЕТЯМ В ЯСЛИ“.

Из 4-х ясель, работающих в районе на средства, предусмотренные бюджетом, работали только одни ясли, остальные организовали: союз Рабземлес, шефы и Комитет Красного Креста.

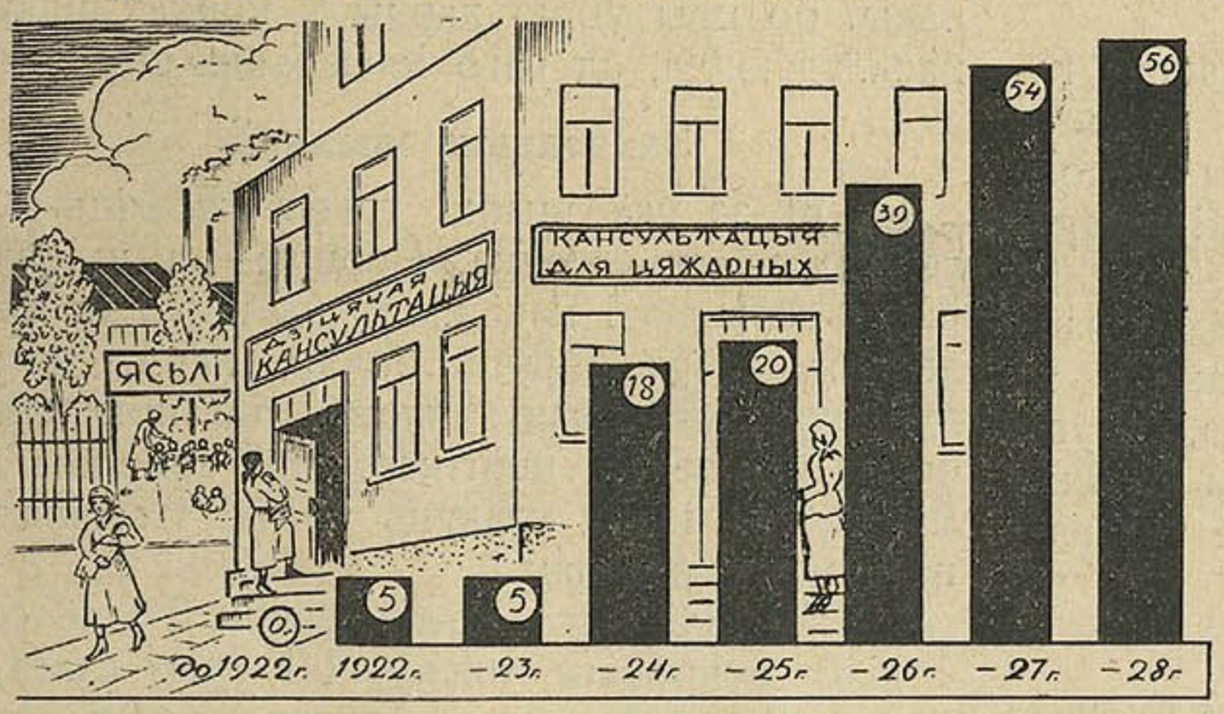

Рост ясель, площадок и консультаций в городох БССР.

Часть подготовительной к открытию ясель работы—провела районная ясельная комиссия, остальная работа была возложена на местные ясельные комиссии, которые работали очень плохо, и этим затрудняли работу обслуживающего персонала.

Почти все ясли начали работу в первой половине июня, крестьянки просили сами открывать ясли попозже с тем, чтобы закончить работу одновременно с окончанием полевых работ.

Дети очень скоро привыкли к яслям и даже в выходные дни просились „К тетям в ясли“.

За все время работы ясель со стороны крестьян не было ни одного случая жалоб на ясли; крестьяне были очень довольны питанием и уходом за детьми, доверчиво и дружелюбно относились к обслуживающему детей персоналу.

Персонал действительно заслужил такое к себе отношение, любящим внимательным подходом к детям. Кроме 16 часов тяжелой, утомительной работы с детьми, проводились беседы с матерями, посещались дети на дому.

Некоторые ясли провели большую культурную работу: вербовали чл. Красного Креста и др. Культурная работа лучше всего была поставлена в шефских яслях.

Кооперация также шла навстречу: снабжала необходимыми продуктами, отпускала посуду и весы. Сельсоветы доставляли дрова.

Неправильно поступил с яслями совхоз: отказался отпускать для ясель молоко по той же цене, как и рабочим, что заставило платить за молоко по рыночной цене. Правда, деревенские ясли молока почти не покупали, т. к. сами матери приносили не только молоко, но также и овощи, яички, хлеб, а иногда даже масло.

Единственным недостатком было то, что ясли вынуждены были прекратить свою работу к началу занятий в школе, т. к. ясли в деревне занимали школьные помещения.

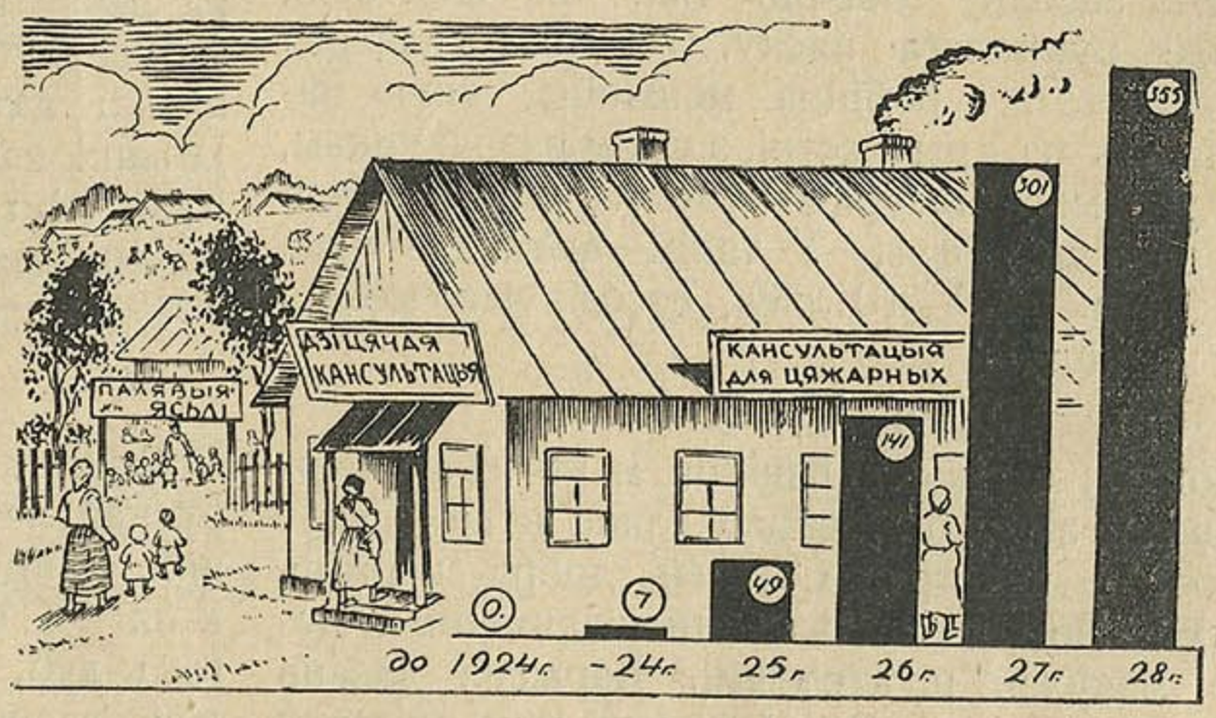

Рост ясель, площадок и консультаций по Белоруссии в деревне.

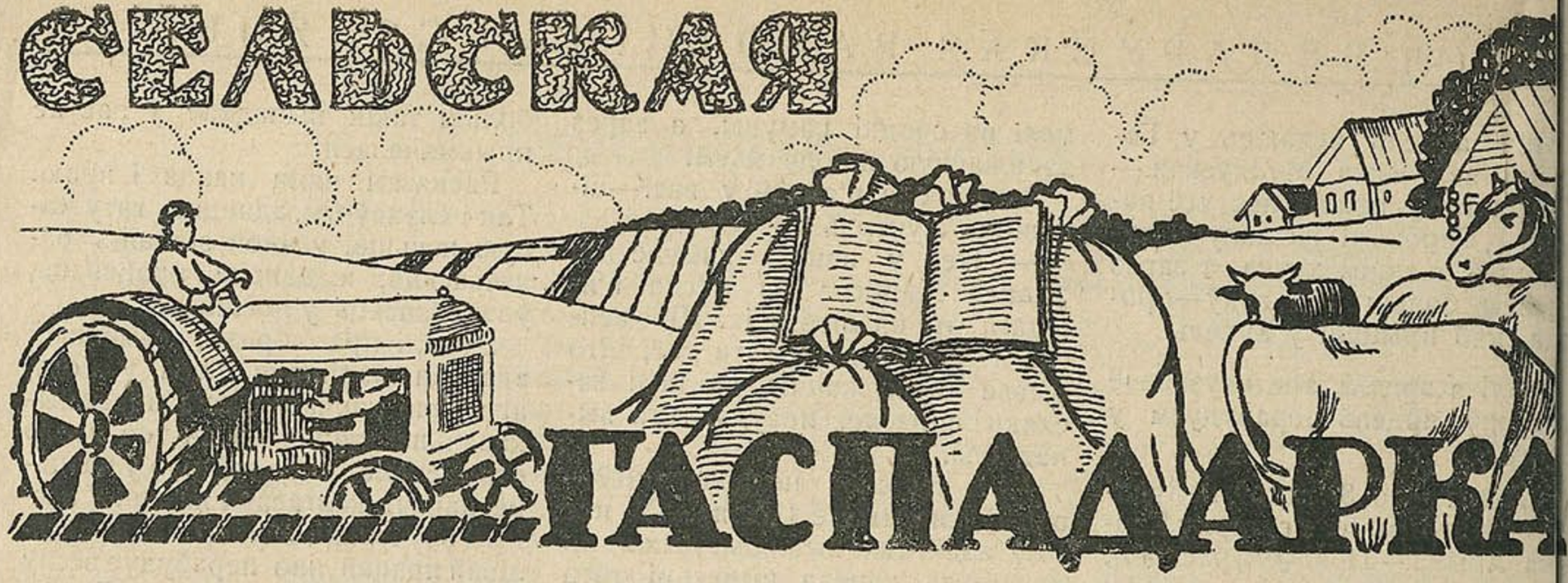

ГАДОЎЛЯ СЬВІНЕЙ.

Ня ўсе сьвіньні аднолькава гадуюцца, некаторыя растуць вельмі шпарка і на працягу году вырастаюць па 10—12 пудоў, а другія за той-жа час вырастаюць 5—6 цудоў і мяса іх кепскае. Гэта залежыць ад корму, але-ж больш за ўсё тут мае вялікае значэньне парода сьвіней.

Наша расійская парода вельмі кепска гадуецца, бо яны дасягаюць поўнага ўзросту праз 3—5 гадоў, тады, як поўны ўзрост ангельскай сьвіньні—адзін год. Такі шпаркі рост дае многа больш карысьці.

Пры выбарах сьвіньні трэба заўсёды браць пародзістых, яны зусім адрозьніваюцца ад простых: у простых доўгая морда, доўгія ногі ў той час, як лепшая парода сьвіней мае кароткую галаву, ногі, круглае тулава і тонкую скуру.

Сухая засолка.

Пры сухой засолцы мяса не такое смачнае і сочнае, але затое яно даўжэй захоўваецца. Сухую засолку робяць так: два кілё солі, 1 кілё цукровага пяску, 60 грам сялетры. З усяго гэтага робіцца мешаніна, якую падзяляюць на тры часткі, з такім разрахункам, каб усё мяса націраць гэтым праз кожныя тры дні, тры разы. У такім выглядзе мяса пакідаюць на 7—10 дзён, пасьля чаго можна яго капціць.

Як карміць сьвіньню.

Кожная сьвіньня павінна мець сваю кармушку. Узімку патрэбна ў хляве цяпло, сьвет і добрае паветра. Сьвіней добра карміць бульбай абмешанай жытняй ці ячменнай мукою, макухай ці атрубямі. Карысна даваць сьвіньням буракі. Заўсёды, калі няма жытняй мукі, трэба абмешваць макухай ці атрубямі.

Пяціпудовай сьвіньне ў суткі патрэбна: 8 кіло бульбы, 2 кіло макухі, ці 3 кіло ячменнай мукі і 8 кіло бульбы.

За два месяцы да ўбою пажадана, ка сьвіньні даваць больш мучных харчоў, а гэтага яны жырэюць і павялічваюць сва вагу. Пажадана сьвіньню карміць да то пары, пакуль яна расьце. За суткі да ўбо нельга даваць корму сьвіньне ніякага, акрам вады, бо пры ўбою харчы ў кішках шпарк раскладаюцца, ад чаго мяса бывае смродным

Захаваньне шынкаў.

Перш за ўсё шынкі трэба пасаліць. Са леньне робяць дваяка. Першае—шынкі наці раюць сольлю і пакідаюць на ноч і на дру дзень, пасьля бяруць бочку, лепш за ўс дубовую -сасновая і яловая не прыгодная бо ў іх маецца шпігінар, які шкодны дл мяса. Пад іспод кладуць шынкі і заліваюц наступным расолам:

На 40 кілё мяса трэба ўзяць 3 кілё солі 1 кілё цукровага пяску, 60 грам салетры разьвесьці ўсё гэта ў паўтара вядра вады (пераваранай), потым заліць гэтым шынкі, а на версе палажыць дашчаны кружок, лепш за ўсё дубовы, у якім патрэбна зрабіць не калькі адтулін і зьверху палажыць камень Шынкі павінны быць у расоле 40—50 дзён Калі з імі соляцца іншыя часткі сьвініны больш дробныя, дык іх трэба выняць праз 30—40 дзён.

Як капціць сьвініну.

Капціць можна, падвесіўшы мяса ў коміне рускай печы, а таксама ў простых капцільнях. Капцільня робіцца з дошчак, вышынёй каля 4½ арш. Лепшыя дровы для капчэньня гэта дуб, арэх. Непатрэбна для капчэньня: ліпа, сасна, бяроза, бо іх дым вельмі мажа мяса і яно згубляе смак. Дровы павінны толькі тлець, даваць больш дыму, але не гарэць. Спачатку трэба, каб агонь гарэў слаба, каб мяса паступова прагравалася.

Зімою капцільня павінна гарэць штодзённа, летам яе магчыма паліць праз дзень ці два. Вагонь добра падкладаць тмін, лаўровы ліст, ці мяту. Каб ня мазаліся шынкі саджай, іх трэба абтуліць саломай ці сенам. Копцяць шынкі 15—20 дзён, калі вогнішча на вял кай адлегласьці ад шынкаў, і 6—9 дзён, кал яно блізка і дым заўсёды гарачы. Каўбас копцяць 1 ці 3 дні.

Аграном Сізоў.

Халодны хлеў трэба пацепліць.

У халодным хляве жывёла зябне ўзімку, кепска расьце і дае мала карысьці.

Ніколі ня трэба на зіму пакідаць хлеў адчыненым ці з шчылінамі ў сьценах. Пацепліць хлеў можна такім чынам:

Сьцены хлява трэба абкласьці клоччам, прымацаваўшы яго да сьцяны планкамі і цьвікамі. Клочча кладуць ня менш як на 1-2 вяршкі, гэтым-жа клоччам старанна затыкаюць усе шчыліны.

Яшчэ лепш калі хлеў абмазаць глінаю, а каб яна не абсыпалася трэба папярэдня абіць сьцены хлява цланкамі, кладучы гэтыя планкі крыжам, у 2 рады.

Многа цяплей будзе ў хляве і тады, абтуліць яго матамі саломы, Саломай пацяпляюць хлявы і падругому.

З надворнага воку, на адлегласьці 8-12 бяршкоў ад сьцяны, вакол хлява ставяць радком даўгія кольля ці жардзіны 10-14 вяршкоў адна ад аднэй. Між такой агарожай і сьцяною набіваюць салому. Добра калі-б папярэдня хлеў абсыпаць прызьбаю, а такое пацяпленьне рабіць у верхняй частцы сьцяны.

Калі ў хляве ёсьць столь, то трэба на яе нацягаць зямлі, а калі столі няма то патрэбна на вышку пакласьці сена ці саломы, добра прыціснуўшы яе. Дзьверы хлява павінны таксама абівацца ці завешвацца саломяным матам, асабліва нанач.

Пры ацяпленьні хлява ня трэба забываць аб вокнах. Хлеў павінен быць сьветлым. Толькі вокны павінны быць бяз шчылін.

Жывёліне таксама як і чалавеку неабходна сьвежая паветра, Для гэтага ў хляве робяць вінцілятар. Гэта робіцца вельмі проста: з 4-х дошчак у столь урабляецца такая труба, якую на некалькі гадзін адчыняюць пасьля шчыльна зачыняюць.

Цяпло, сьвет і чыстая паветра спрыя для таго, каб жывёла жпарчэй расла, н хверэла, і пры меншай затраці харчэй давала больш малака ці іншай карысьці.

Ад нашай часопісі.

З нецярпеньнем чакаем часопісі.

— Мы так прывыклі да часопісі „Беларуская работніца і сялянка“, што заўсёды ледзь дачакаемся новага нумару. Уся наша сям'я любіць гэту часопісь.

З часопіеі гэтай мы навучыліся многаму ў сельскай гаспадарцы. Часопісь параіла як даглядаць капусту і зараз у нас парасла добрая капуста на глебе, якую мы раней лічылі кепскаю. З дапамогай выкраяк, якія я атрымліваю ў дадатак да часопісі, я навучылася шыць.

Я малапісьменная і ня ўмею добра расказаць пра ўсю тую карысьць, якую дае наша часопісь „Беларуская работніца і сялянка“.

Я заклікаю ўсіх сялянак выпісаць гэту часопісь.

Баклажанскі с.-с.

Яўмэнава Вольга.

У кожнай хаце ёсьць часопісь „Белрабсялянка“.

т. Вусавай дэлегацкі сход даручыў зьбіраць падпіску на часопісь „Беларуская работніца і сялянка“. Вусава з ахвотай узялася за працу. Многа сілы яна натраціла, але за тое зараз маюцца найлепшыя вынікі.

За 9 месяцаў свае працы т. Вусава завярбавала падпіску на 215 экз. нашай часопісі. Вось аб чым яна піша нам у рэдакцыю:

— Я люблю гэту працу і буду надалей працаваць, бо ведаю, што часопіось „Беларуская работніца і сялянка“ вельмі многа карысьці дае працоўным жанчынам. Зараз ў нашай вёсцы няма такога двара, дзе-б ня было гэтай часопісі. Але ёсьць яшчэ такія вёскі, якія нават у вочы часопісь ня бачылі. Пагэтаму я думаю ўзяцца за распаўсюджваньне часопісі па ўсяму Сельсавету.

Езярышча, Віцебскай акр. в. Рудня.

928.XI.20
838

У РОЗЬНІЧНАЙ ПРАДАЖЫ—20 кап.
ПА ПАДПІСЦЫ—15 кап.

КОГДА И ГДЕ БУДУТ ПРОИСХОДИТЬ ТИРАЖИ ВЫИГРЫШЕЙ ПО ГОСУДАРСТВЕННЫМ ЗАЙМАМ В 1928-1929 ГОДУ

НАЗВАНИЕ ЗАЙМА	Какой тираж	Какого числа	ГДЕ
1928 ГОД			
ОКТЯБРЬ			
10% выигрышный заем 1927 года	7	20, 21 и 22	Саратов
Заем укрепления крестьянского хозяйства	2	весь месяц	в 55 местах
НОЯБРЬ			
1-й заем индустриализации	5	20, 21 и 22	Архангельск
ДЕКАБРЬ			
Выигрышный заем 1926 года	9	1	Москва
2-ой заем индустриализации	1	—	Ленинград
1929 ГОД			
ЯНВАРЬ			
1-й 6% заем 1922 года	13	2—6	Москва
10% выигрышный заем 1927 года	8	20—21	Москва
Заем укрепления крестьянского хозяйства	3	—	—
ФЕВРАЛЬ			
1-й заем индустриализации	6	20—22	Свердловск
МАРТ			
2-й выигрышный заем 1924 года	11	3—7	Москва
Выигрышный заем 1926 года	10	1	Москва
3-й крестьянский заем	4	10	Москва
2-й заем индустриализации	2	—	Москва
АПРЕЛЬ			
10% выигрышный заем 1927 года	9	20—21	Москва
МАЙ			
1-й заем индустриализации	7	20—22	Грозный
ИЮНЬ			
Выигрышный заем 1926 года	11	1	Москва
2-й заем индустриализации	3	—	Харьков
ИЮЛЬ			
1-й 6% заем 1922 года	14	1—5	Москва
10% выигрышный заем 1927 года	10	20—21	Москва
АВГУСТ			
1-й заем индустриализации	8	20—22	Артемовск
2-й заем индустриализации	4	—	Тифлис
СЕНТЯБРЬ			
Выигрышный заем 1926 года	12	1	Москва
3-й крестьянский заем	5	15	Москва

Выигрыши до 500 рублей выплачиваются всеми банками и сберкассами (самостоятельно).

Выигрыши в 500 р. и выше выплачиваются Правлением Госбанка в Москве, но поручения получить выигрыш из Москвы принимают все учреждения, выплачив. выигрыши до 500 р.

Срок для получения выигрышей — 10 лет со дня тиража.

Друкарня БДВ. Заказ № 357. У ліку 6.000 экз. Галоўлітбе